

Jungshoved

Nr. 1 2025 - 21. årgang

Indhold	Redaktionen
<p>Forord..... 3</p> <p>Løst og fast..... 4</p> <p>Jungshoved lokalforum..... 6</p> <p>Nyt fra Jungshoved Skole..... 17</p> <p>Jungshoved pensionistforening..... 22</p> <p>Nyt fra Amatørfiskerforeningen..... 23</p> <p>Folkeparken..... 24</p> <p>Hvorfor Jungshoved? 25</p> <p>Statshusmandsbrug på Jungshoved..... 27</p> <p>Læserne skriver..... 28</p> <p>Fugle på Jungshoved 30</p> <p>Eremit og biodiversitet..... 32</p> <p>Mickey Mouse-kage 36</p> <p>Foreninger gennem tiderne på Jungshoved (2)..37</p> <p>Havet, vejret og Jungshoved..... 44</p> <p>Campingliv ved Roneklint fyr. 51</p> <p>Kirke og menighedsråd..... 53</p> <p>Torbens indslag..... 53</p> <p>Den visuelle liturgi—altersølvet 59</p> <p>Gratis arrangementer i kirken..... 63</p> <p>Praktiske oplysninger kirken..... 71</p> <p>Kunst i Rejsestalden..... 72</p> <p>Naturprojektet ved kirken..... 74</p> <p>Gudstjenester..... 75</p> <p>Jungshoved kalender..... 76</p>	<p>Knud Jacobsen, ansvarshavende Tlf.: 22 21 55 25 E-mail: knudjacobsen@gmail.com</p> <p>Hanne Rasmussen Tlf.: 25 11 40 87 E-mail: duevangen@gmail.com</p> <p>Kirsten Thomsen Tlf.: 41 41 43 75 E-mail: kirstenthomsen1@outlook.dk</p> <p>Hanne Lund Tlf.: 26954563 E-mail: hannelund96@gmail.com</p> <p>Mogens Jacobsen</p> <p>Tegninger: Lise Jacobsen</p> <p>Opsætning: Henrik Hansen og Per M. Pedersen</p> <p>Forside: Krokus Lise Jacobsen</p> <p>Deadline for indlæg til næste nummer: 1. maj 2025</p> <p>Konto: 6140 0004064737</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;"> <p>Frivillige bidrag til bladet modtages med tak på konto: 6140 0004064737</p> </div>

Synspunkter i bladet står for forfatterens egen regning og deles ikke nødvendigvis af redaktionen. Redaktionen forbeholder sig ret til at bearbejde og forkorte læserindlæg. Læserindlæg skal afleveres inden deadline og kan være skrevet i hånden, på skrivemaskine eller på pc. Billeder til indlæg skal være forsynet med tilladelse fra ophavsrettens indehaver. Billeder skal være i minimum 1 mb opløsning (300dpi)

Bladet udkommer i 700 eksemplarer og omdeles i midten af marts, juni, september og december måned. Bladet uddeles gratis til alle fastboende på Jungshoved inkl. i Lundegård og i Skovhuse. Bor du uden for Jungshoved, og vil du gerne have bladet tilsendt, koster det 325kr./ år for de fire numre.

Bladet udgives af Jungshoved Menighedsråd, Jungshoved Lokalråd og Styregruppen for Jungshoved Skole.

© Bladet Jungshoved.

Ved Kyndelmisse, 2. februar, passerede vi vinterens vendepunkt, og kan nu endnu en gang se frem til forårets komme. Der er traditionelt vejrværsler knyttet til Kyndelmisse: hvis det blæser forsvinder kulden snart, er det tøjvejrl bliver høsten god, hvis det sner, kommer våren tidligt og hvis lærken høres første gang Kyndelmissegang, bliver det tidligt forår. I år var dagen kølig, grå, næsten vindstille og tågen hang lavt over markerne. Så hvordan mon sommeren bliver? Forhåbentlig ikke med for meget tørke eller regn, selv om vi i disse år mærker effekten af, at vi har påført kloden en ubalance. Men, der er også noget der er en konstant, for uanset vejret kommer Jungshovedbladet ud! 78 numre er det blevet til, der samlet snart fylder en hel hyl-demeter. Vi glæder os over og takker for, at så mange støtter op om bladet, også økonomisk. Udover enkeltbidrag, de faste årlige bidrag fra skolen og kirken har vi modtaget en flot donation fra Traktortræk 24.

Fra vor egen verden har vi haft en udskiftning i redaktionen på layoutfronten, idet Henrik Hansen overlader posten til Per Michael Pedersen. Stor tak til Henrik og velkommen til Per.

Kontakt

Jungshoved Lokalforum	Steen Hansen	24 69 98 46
Jungshoved Menighedsråd	Kirsten Thomsen	41 41 43 75
Styregruppen for Jungshoved Skole	Lise Jacobsen	24 45 31 47
Strandjagtforeningen	Morten Larsen	24 83 97 76
Pensionistforeningen	Jette Madsen	51 51 23 11
Fritidsfiskerforeningen	Bjarne Sørensen	40 22 22 32
Forsamlingshuset	Jens Ottosen	21 74 96 10
Biblioteket, Jungshoved Skole	Lene Gurskov	23 70 83 01
Bladet Jungshoved, omdeling	Poul Reiter	42 45 53 14
Kontakt til lokalpolitiet	Henning Delf Nissen	40 38 39 81

Sognets hjemmeside	jungshovedkirke.dk
Forsamlingshusets hjemmeside	jungshovedforsamlingshus.dk
Jungshoved miljøgruppe	jungshovedmiljoegruppe@gmail.com
Hjemmesideredaktionen e-mail	redaktion@jungshoved.net
Lokalforums hjemmeside	www.jungshoved.net
Lokalforums e-mail:	jungshoved.lokalforum@gmail.com

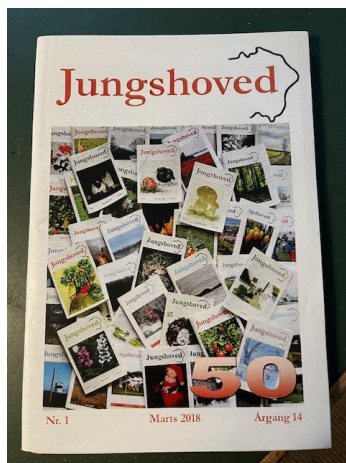
Delebussen Frøen bestilling:

(Ma-Fr fra kl. 9 og kl. 13) 60 52 78 89 | Frøens administration www.jungshoved.net/delebus | e-mail: froepasser@gmail.com | Eller ring til Henning Delf Nissen 40 38 39 81 eller Jørgen Svendsen 53 80 28 56

LØST OG FAST

Vi hører ofte, at mange af bladets trofaste læsere gemmer bladet Jungshoved. Hvis man har alle 78 numre, fylder de snart 1 meter på reolen. Ofte får vi efterlysninger af numre fra specielt de første årgange. Hvis du har blade du vil af med, må du meget gerne stille dem på bordet i indgangen på Jungshoved skole. Her står der en kasse med gratis numre af bladet fra tidligere årgange.

LØST OG FAST

Børge Olsen fra Jungshoved Forsamlingshus stødt under sit arbejde med sin artikel om forsamlingshusets historie på en liste over det rige foreningsliv, der har udfoldet sig i Jungshoved Forsamlingshus. Vi bringer her den lange liste:

Kvindesamfundet (1913), Frelsen-Hær, Dansk Arbejdsmandsforbund, Husmandsforeningen, Husmoderforeningen, Husholdningsforeningen, Unge Landmænd, Kontrolforeningen, Sygekassen, Mejeriet, Afholdsforeningen, Skytteforeningen, Sparemærkeforeningen, Brugsforeningen, Gymnastikforeningen, Fugleskydningsforening, Jungshoved Hestforening, Landboforeningen, Roedyrkerforeningen, Staureby Pumpelaug, Venstre Vælgerforening, Socialdemokratisk Forening, Radikale Venstre, Indre Mission, Danseskole, Rejse Bio, Pensionistforeningen.

Ved Jungshoved Kro kan man se en mast med noget, der ligner en fuglerede på toppen. Krofatter fortæller da også, at det er et tilbud til storke om at

han havde set ved. Så chance år, så vi har ind på reden. I

svig kan ikke ynglende storke, at der har ne ved det Jungshoved.

I forrige nummer påbegyndte vi en ny serie om foreninger på Jungshoved. I et tidligere nummer i "Løst og fast", bragte vi en oversigt over foreninger, som der tidligere havde været på Jungshoved. Det er ret overvældende. Hvis du har viden om en eller flere af disse foreninger og evt. også noget skriftligt materiale eller fotos fra en af disse foreninger, må du meget gerne kontakte en fra redaktionen.

Som de fleste nok har hørt, lukker vores gode boghandler, Tissot & Koch i Præstø senest 1.5. I flere år har de ydet den service for bladet Jungshoved, at man her har kunne købe bladet. Indtil vi måske finder en anden løsning, tilbyder vi de kunder i Præstø by, der hidtil har købt bladet i boghandelen, at de kan få årets 4 numre bragt til døren for 150 kr. pr. år. Henvendelse herom kan ske til undertegnede på tlf. 2221552.

Mange har i årenes løb benyttet sig af muligheden for at få misteltenbær hos os til dyrkning på deres æbletræer. Hvis du er interesseret i at prøvet det, er muligheden her stadig. Marts og april måned er de bedste måneder til at få succes med dyrkningen. Kontakt blot undertegnede på tlf. 22215525.

I mange år har en påskelilje ved Stenstrup gadekær været et sikkert forårstegn. År for år er den første blomsterknop skudt frem tidligere og tidligere. I år var det 21. januar.

Knud Jacobsen

Turudvalget byder på 2 ture i foråret. Vi glæder os til at se "nye og gamle" vandrere.

Onsdag d.26.marts 2025 kl.13.00:

En tur fra Roneklint forbi søer og langs stranden

Mødested:

Ved infoskabet hvor Kohavevej, Batterivej og Roneklintvej mødes.

Turens længde: Ca.5 km.

Onsdag d.9.april 2025

kl.13.00:

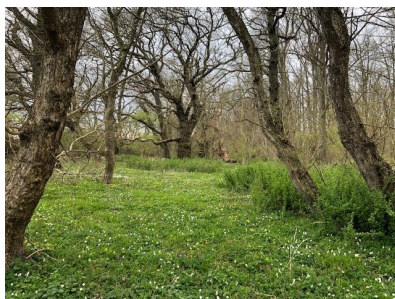
En tur i Bønsvighoved Skov, anemonetur.

Mødested:

Bønsvigvej 31.

Turens længde: Ca. 5 km.

Kom med på tur i dit lokalområde, mød andre beboere, lær nye steder at kende, få en hyggelig snak, mens du går. **Alle er velkomne.**

AFFALDSINDSAMLING PÅ JUNGSHOVED: SØNDAG D.6.APRIL KL.10.00 -12.00

Mødested: Jungshoved Skole.

I samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening arrangerer lokalforum igen i år affaldsindsamling på halvøen Jungshoved. Vi mødes i skolegården, hvor der uddeles ruter, sække og handsker.

Igen i år laver vi et par korte børnefamilieruter!

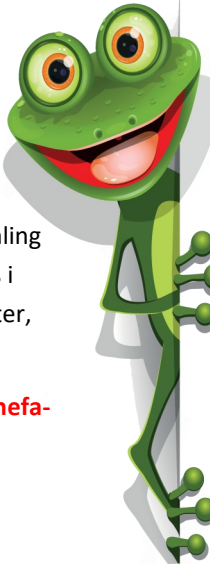
Tilbage i skolegården senest kl.12.00 sorteres og vejes

Affaldet, og der bydes på kaffe/te/saft og kage.

Vi håber, at rigtig mange vil medvirke søndag d.6.4 - og resten af året, så vi kan have en ren halvø til glæde for mennesker, planter og dyr.

Vi afholdt ingen indsamling i efteråret, så der er ekstra meget brug for indsats nu.

På gensyn og venlig hilsen Jungshoved Lokalforum

Frøen på langfart

Delebussen Frøen kommer godt omkring, når den har fri fra de daglige ture til Præstø. Nogle skal til møde i Jylland, nogle skal på udflugt til Møns Klint og nogle skal til julemarked i Lübeck og hygger sig på vejen i den 8-personers minibus.

Alle, der er fyldt 25 år og har bopæl eller fast ejendom på Jungshoved, kan nemlig selv booke og køre Frøen, når bussen er ledig aftener og weekender. Og selvom lånet kun koster 3 kr pr km inklusiv brændstof, så støtter man faktisk driften af Frøen, for hver km man låner den.

Man kan læse hvordan på: jungshoved.net/delebus, hvor man også finder telefonnumre til spørgsmål.

Bladet kan købes i løssalg i gavlen på Jungshoved Skole og i Jungshoved Kirke Pris 30 kr.

Startskud til borgerbudgetter

Generalforsamling i Lokalforum.

Kom til møde i Egnshuset og få indflydelse på dit lokalområde. Jungshoved Lokalforum er blevet udvalgt til at deltage i et forsøg med borgerbudgetter. I bestyrelsen har vi valgt at starte forsøget i forbindelse med generalforsamlingen.

Så torsdag den **20. marts 2025 kl. 19.00** holder vi ordinær generalforsamling som vi plejer i Egnshuset Jungshoved Skole. Vi håber, at du vil deltage, og at du måske vil arbejde i bestyrelsen eller deltage i et af vores aktive udvalg.

Efter generalforsamlingen, sætter vi gang i projektet med borgerbudgetter. Fra bestyrelsen vil vi fortælle om, hvad borgerbudgetter er.

Har du et projekt, som du i din forening eller sammen med andre gode folk vil arbejde med, så er der mulighed for at få støtte til det. Tag dine ideer med til mødet.

Det vigtige er, at du møder op og deltager. På mødet kan du også drøfte projektet med de andre deltagere – og måske finde nogen at lave projektet sammen med.

Kom til mødet og vær med i det lokale demokrati.

Med venlig hilsen

Bestyrelsen i Lokalforum

STØT BLADET

Store som små bidrag modtages med TAK
Konto nummer: 6140 0004064737. Skriv BIDRAG
på indbetalingen.

Læs bladet online

[www. Jungshoved.net/tidligere numre](http://www.Jungshoved.net/tidligere_numre)

Borgerbudgetter – hvad er nu det?

Lokalforum har længe arbejdet for mere frie rammer og bedre økonomi til lokale udviklingsprojekter på Jungshoved. I 2025 ser det stærkt ud til at lykkes! Kommunalbestyrelsen har nemlig afsat i alt 1 million kroner til forsøg med Borgerbudgetter i 2025 og 2026 – med henblik på at samle erfaringer til en mere permanent ordning.

Hensigten fra kommunalbestyrelsen er:

- at give borgerne direkte indflydelse på, hvordan udviklingsmidler anvendes i deres nærområde,
- at skabe større ejerskab og ansvarfølelse lokalt,
- at styrke fællesskabet,
- at sikre, at de løsninger, der bliver valgt, matcher de konkrete behov og ønsker i lokalområdet.

Jungshoved og Præstø er indstillet til at være pilotområder i 2025, så der er udsigt til et usædvanligt travlt og spændende år på Jungshoved.

De nærmere spilleregler for Borgerbudgetter ventes fastlagt af kommunens økonomiudvalg den 19. februar, men her er, hvad vi regner med:

- 250.000 kr. som tilskud til lokale projekter, der skal være almennyttige og komme mange på Jungshoved til gode.
- Projekterne skal være selv bærende i forhold til eventuelle afledte driftsudgifter (fx fremtidig vedligeholdelse).
- Projekterne skal gerne kunne afsluttes i 2025 og senest i 2026.
- Hvert projekt skal have en projektholder (en forening eller en projektgruppe), der påtager sig ansvar for projektets gennemførelse, økonomi og afrapportering med regnskab og erfaringer.
- Projekterne skal selvfølgelig være lovlige og have styr på alle nødvendige tilladelser (fx fra grundejere og myndigheder mht. miljøkrav, byggetilladelse og lignende).

Jungshoved Lokalforum

Det er ikke for tidligt at tænke over gode projektideer, for allerede i forbindelse med Lokalforums generalforsamling **torsdag 20. marts** vil vi opsamle og koordinere projektideer, som projektholderne efterfølgende har ca. 5 uger til at uddybe som egentlige projektbeskrivelser/ansøgninger. Bare som eksempler kunne man forestille sig så forskellige projekter som naturområder, informationstavler/kort/foldere, åbne arrangementer, energireovering af skolen, forbedring af Jungshoveds hjemmeside, forsøg med tryghed i trafikken, førstehjælpskurser – blot de opfylder spillereglerne ovenfor.

Projektbeskrivelserne præsenteres og prioriteres på et borgermøde omkring 1. maj. Som navnet siger, er det altså borgerne, der fordeler Borgerbudgettet, og ikke hverken Lokalforums bestyrelse eller kommunen. Er der spørgsmål, der ikke kan afklares på borgermødet, kan der blive behov for endnu et borgermøde i løbet af maj.

Lokalforum opfordrer alle på Jungshoved til at:

Følg med på hjemmesiden www.jungshoved.net og melde sig til lokalforums mailingliste ved at skrive til jungshoved.lokalforum@gmail.com,
tænke over gode projektideer og tale med andre om dem,
pege på mulige projektholdere,
sende ideer til jungshoved.lokalforum@gmail.com,

møde op på generalforsamlingen 20. marts kl. 19 og tage naboerne med til diskussion af de (forhåbentligt mange) ideer, der kommer frem, holde øje med datoer for borgermøder, som indkaldes via hjemmeside og mailingliste.

Alle er velkomne med ideer. Stemmeberettigede ved generalforsamling og borgermøder er ifølge vedtægterne:

Borgere over 16 år med bopæl eller fast ejendom i Jungshoved Lokalforums område. Der kan afgives stemme via skriftlig fuldmagt. Hver fremmødt person, der har stemmeret, kan kun bære én fuldmagt til generalforsamlingen/-borgermødet.

På gensyn til et nyt spændende år på Jungshoved!

Jungshoved Lokalforum.

Nu starter planlægning af Jungshoved Energifællesskab

Kort før jul fik Lokalforum en dejlig, ekstra julegave! Vores ansøgning til Landdistriktsmidlerne om penge til planlægning af et lokalt energifællesskab på Jungshoved fik et flot "godkendt"-stempel!

Sammen med de penge, vi fik bevilget fra LAG-midlerne i december 2023, kan vi nu starte på at undersøge, hvordan et lokalt energifællesskab her på Jungshoved bedst kan skrues sammen - og ikke mindst hvordan økonomien i projektet bliver.

Det konkrete arbejde står civilingeniør Ulrik Jørgensen for; måske husker I ham fra de borgermøder, vi har afholdt om netop energifællesskaber. Helt konkret går han 1. februar i gang med at indsamle tal om aktuelt og kommende elforbrug på halvøen, om elnettets indretning og med at kigge på de muligheder, der er for at dække elforbruget med solcelle- og vindmøllestrøm.

Der findes allerede en del solcelle-anlæg rundt omkring på Jungshoved, og de kan selvfølgelig indgå, ligesom vi også undersøger, om der vil være en fidus i at overtage de to, små vindmøller i Stavreby. Men der bliver nok også brug for flere og nye anlæg - både sol og vind - for vi skal helst kunne dække så stor en del af vores eget elforbrug som muligt; resten køber vi hos en elhandler.

Når tallene er kommet på plads, og vi er blevet lidt klogere, indkalder vi til et borgermøde, hvor vi præsenterer resultatet af forundersøgelsen. Følg evt. med på www.jungshovedenergi.dk.

Ideen med et lokalt energifællesskab er, at borgerne i et område deles om at eje og forbruge strøm fra fælles vedvarende energianlæg. Alle beboere, sommerhusejere og virksomheder på Jungshoved får tilbud om at være med - se afgrænsning på kortet - og et medlemskab vil give adgang til grøn og billig strøm fra fælles-ejede vedvarende energi-anlæg, hvorfra strømmen transporteres rundt på halvøen i det eksisterende elnet.

Går du glip af friske nyheder om Jungshoved?

2025 bliver et ekstra spændende år på Jungshoved.

Som sædvanlig mange arrangementer lige fra foredrag til friluftsliv, men også et helt nyt forsøg med Borgerbudgetter, som man kan læse mere om i dette nummer af bladet.

Vil du følge med i det hele, så kan du:

tjekke kalenderen og nyhederne på hjemmesiden www.jungshoved.net.

og tilmelde dig Lokalforums mailing-liste ved at skrive en mail til adressen jungshoved.lokalforum@gmail.com.

Er du i tvivl, om du er på mailinglisten med din gældende e-mail adresse? Så tjek om du har modtaget indkaldelse til generalforsamlingen 2025.

Lokalforum – og alle de aktive udvalg

Jungshoved Lokalforum har et højt aktivitetsniveau i kraft af de mange aktive borgere, som deltager i de mange udvalg, der er nedsat, så vi får udviklet vores halvø.

Der er altid plads til flere i udvalgene, og man binder sig ikke for mere, end man orker. Nedenfor er der en kort beskrivelse af udvalgene, og hvis det frister, så tag kontakt til enten udvalget eller bestyrelsen. Kontaktpersoner kan ses på www.jungshoved.net/udvalg/

Klimaudvalget

Klimaudvalget arbejder på at etablere et lokalt energifællesskab på Jungshoved, som alle beboere på halvøen kan være med i. Ideen med sådan ét er, at vi sammen skal eje lokale, vedvarende energianlæg, der kan forsyne os med grøn og billigere strøm.

Vi har ansøgt og fået midler til at sætte en rådgiver i gang med at finde ud af, præcis hvordan sådan et lokalt energifællesskab skal se ud på Jungshoved. Han er netop gået i gang med arbejdet, der blandt andet skal afklare økonomien i projektet.

I 2025 håber vi på at komme så langt, at vi - hvis der er opbakning til det fra Jungshoveds borgere - kan gå i gang med at etablere det andelselskab, der skal realisere "Jungshoved Energifællesskab".

Bladudvalget

Vi arbejder med at formidle Jungshoveds historie, natur, kultur, kvaliteter og vision til målgrupperne: Beboere, tilflyttere, gæster og iværksættere.

Vi tilstræber at være identitetsskabende samlingspunkt og formidler alle arrangementer på halvøen

Sammen med Jungshoved Menighedsråd og Egnshuset Jungshoved Skole udgiver vi bladet "Jungshoved" 4 gange om året

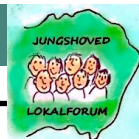
Hjemmesideudvalg

Vi arbejder for at formidle Jungshoveds vision og kvaliteter til målgrupperne: Beboere, tilflyttere, gæster og iværksættere.

Vi fungerer også som redaktion af hjemmesiden www.jungshoved.net, og opdaterer denne med nyheder, begivenheder og referater med mere.

I 2025 forventer vi især:

- At redesigne forside og menu-system på hjemmesiden, så den bliver mere overskuelig at finde rundt i,
- At dække udviklingen i Borgerbudgetter gennem året.

Arbejdsgruppen, Folkeparken Drift

Vi takker for den velvillige donation fra Traktortræk, 10000 kroner kan række langt, når vi alle sammen tænker på at spare mest muligt.

Arbejdsgruppen er IKKE et udvalg, men nogle frivillige, der forsøger at holde trit med ukrudtet i folkeparken.

Udover dette store arbejde, bruger gruppen også energi på at få etableret beplantning på grunden, hvor klubhuset lå, pleje de plantede træer og få fjernet nogle af de voldsomme rodstud fra poppeltræerne.

I løbet af folkeparkens eksistens har arbejdsgruppen -udover planteplejen- fået sat låger op mod Jungshovedvej, etableret multitoiletet, sat skab op til spillerequisitter, bede er også blevet tryllet frem, ja sågar begyndelsen til en skov.

Så arbejdsgruppen må vel siges at arbejde på forskønnelse og vedligehold af parken.

Arrangement udvalg

Folkepark:

Vi arbejder for at skabe fællesskab, kendskab og ejerskab for Folkeparken. Vi arrangerer "Sjov sommer- efterår og vinter" med forskelligt indhold, der henvender sig til børn, unge og voksne- både lokale og gæster.

Udvalget vedrørende turisme og Bosætning:

Vi arbejder på at styrke fællesskab og formidle viden halvøens mange muligheder og vision. Vi afholder netværksmøder for turismeaktører på Jungshoved og velkomstmøde for nye beboere hvert efterår. Vi er med til at vedligeholde fuglebænkene og bidrager med materialer om vandreture mm. til halvøens overnatningssteder.

Udvalget Blomsternes halvø:

Vi arbejder på at gøre halvøen imødekomme for alle gæster og til glæde for halvøens beboere. Vi søger om midler, tilplanter og passer ca. 17 blomsterkummer på 12 lokationer på halvøen.

Miljøudvalget

Vi arbejder med lokale miljøspørgsmål, og vi er optaget af at værne om nærmiljøet.

Vi har blandt andet fokus på vores grundvand, lokale større virksomheder og på spildevandsrensning.

Vi arbejder for at understøtte, at Jungshoved bliver biosfæreområde, og det vil optage os meget den kommende tid.

LUP udvalg

LUP står for Lokale Udviklings Planer.

Vi arbejder for at:

- fremme en sammenhængende vision og handlingsplan for Jungshoved,
- følge op på projekter,
- følge op på regnskab og budget,
- koordinere og være behjælpelige med ansøgninger om midler til Lokalforums opgaver og lokale udviklingsprojekter.

I 2025 forventer vi især at tilrettelægge og koordinere arbejdet med Borgerbudgetter sammen med Lokalforums formand.

Transport og trafikudvalget

Vi arbejder for at gøre det trygt for alle trafikanter at færdes på Jungshoved.

Vi arbejder også for at fremme adgang til kommunale og andre servicefaciliteter i Præstø (Bibliotek/borgerservice, busstation, butikker, børnepasning og meget andet) - ved at give beboere uden egen bil mulighed for at komme til og fra Præstø, især ved hjælp af Frøen.

I 2025 forventer vi især:

- At gå aktivt ind i en tværgående arbejdsgruppe i kommunen om tryghed i trafikken,
- At forlænge aftalen med kommunen om drift af Frøen.

Turudvalget:

Arbejder for at styrke tilgængelighed til og viden om Jungshoveds flotte natur. Desuden arbejdes der med at styrke fællesskab og fælles oplevelser. Vi arrangerer ca. 7 kortere ture på Jungshoved i vinterhalvåret samt en lang tur Jungshoved Rundt, ca. 20 km, hvert år i august. Vi arrangerer tema-dage i Folkeparken om f.eks. insekter.

Vi samarbejder med Postbåden Røret om gode sejltider og muligheder for ture på Nyord. Endelig sørger vi for at vedligeholde info-skabene og fylde op med miniguider.

Naturudvalget

Vi arbejder videre med de konkrete emner og projekter som blev identificeret på borgermødet om natur i 2021:

- Flere vandhuller og udbredelse af løvfrøen
- Naturpleje og spredningskorridorer
- Øget biodiversitet i grøftekanter og vejrabatter
- Lavbundsjord og naturpotentialer
- Følger og vejleder ifm. naturprojektet ved Jungshoved Kirke

Transformatorudvalget

Udvalget arbejder med at udnytte tårnene til fx kunststillinger og arrangementer til fælles glæde.

Nye medlemmer til udvalget, som vil arbejde med at formidle kunst mv., er meget velkomne.

Bestyrelsen som helhed

vi arbejder for at:

- Styrke nærdemokrati og samhørighed på Jungshoved,
- Bevare dialog og samskabelse med Vordingborg Kommune.

I 2025 forventer vi især at arbejde med:

- At koordinere de mange tiltag i handlingsplanen,
- At følge og støtte forsøget med Borgerbudgetter på Jungshoved

Nyt fra Jungshoved Skole

Nyt fra Jungshoved skole

Allerførst STOR TAK til Traktortrækforeningen, der donerede 15.000 kr. til skolen i december. Meget flot og overraskende - og dejligt, at de betænker vores lille lokalsamfund.

Vi byder foråret velkommen med åbent hus i skolen 12.april. 5. maj har vi arbejdsdag i skolen. Læs mere i opslag her i bladet. I december glædede vi os over julelysene i skolegården, over et meget velbesøgt julemarked og en hyggelig julefest med børn og voksne. Allerede i januar havde vi udlejning i både skole og lærerbolig, og heldigvis er der flere udlejninger i de kommende måneder. Nogle er nye, andre er stamkunder, alle er lige velkomne. De skaber liv i byen og indtægter til skolen.

Til Vævekredsen og Vegetarmadholdet er der pt venteliste, på andre hold og aktiviteter kan der skabes plads til flere, så kom glad i skolen. Alle er velkomne.

P-pladsen ved Folkeparken er efter nedrivning af det gamle klubhus blevet renoveret, og vi har fået en fin flisegang ind til lærerboligen, som lejes ud til feriebolig. Det er vi meget glade for, tak til Vordingborg kommune for den.

I skrivende stund arbejdes der på at leje den ledige lejlighed (vestboligen) ud med enkelte arbejdsopgaver i skolen. I den forbindelse har vi fået og får god hjælp fra kommunens ejendomsadministrator.

Styregruppen holdt årsmøde 28.januar, hvor bl.a. regnskab for drift og udlejning blev gennemgået og godkendt. Vi skal efter vores aftale med kommunen indsende det hvert år, hvilket er meget forståeligt, eftersom de ejer bygningen og giver et stort tilskud til driften (el, vand, varme og lidt udvendig vedligeholdelse). Vores økonomi er god, så vi ser frem til endnu et aktivt år og byder velkommen til Tine som nyt medlem af styregruppen. Samtidig siger vi tak til Ingrid for mange års godt samarbejde. Ingrid fortsætter heldigvis med knipleholdet.

Nyt fra Jungshoved Skole

Lise Jacobsen, formand og udlejningskasserer, booking skole, lærerbolig, badminton og bordtennis, sangaftener, lokalforum, skolens økonomiudvalg

Lissi Henriksen, driftskasserer, julemarked, påskemarked, skolens økonomiudvalg

Hanne Rasmussen, Skolens økonomiudvalg, Bladet Jungshoved

Jette Madsen, Jungshoved Pensionistforening

Torben Stade Nielsen, Vævekredsen, Vegetarmadholdet, Fritidsfiskerne

Hanne Hansen, Sy holdet, Strikkecafeen

Merete Larsen, Spiseklubben

Gert Jensen, Strandjagtsforeningen

Morten Larsen, Strandjagtsforeningen

Tine Bech Willumsen, keramikholdet

På gensyn i skolen. På vegne af styregruppen Lise

Egnshuset Jungshoved skole

Lejligheden i skolens vestfløj er ledig. Den er 132 m² og har stor tilhørende have. Der er mulighed for fratræk i huslejen for op til ca. 8 arbejdstimer i selve Egnshuset pr. måned. Hvis det har interesse, kan du sende en mail til lisejacobsen1@gmail.com og vi vil indkalde til samtale for nærmere info. Med venlig hilsen Styregruppen for Egnshuset Jungshoved skole

ARBEJDS DAG I SKOLEN

Alle brugere rengør og vedligeholder skolen og udearealerne:

Mandag 5 maj kl.9 -13

Vi mødes i køkkenet til morgenkaffe og arbejdsfordeling.

Vi slutter med frokost, så tilmeld dig gerne til Lise evt. på sms 24 45 31 47, tak.

Medbring spand, klude, knofedt og godt humør.

Alle er velkomne!

Velkommen indenfor i Egnshuset Jungshoved skole til:

ÅBENT HUS lørdag 12.april kl.10 -14

husets brugere viser, hvad de bruger huset til opvisninger, udstillinger, påskemarked,

Café med mad og drikke, krea-værksted for børn mm.

Program flg. på diverse opslagssteder. Alle er velkomne.

Jungshoved skole - om tiden med corona

Husker du, hvad der skete for 5 år siden?

Fem år går så hurtigt, og når nye ulykker eller begivenheder indfinder sig, glemmer eller fortrænger vi hurtigt, hvad der lige var. Aviserne skriver i år om covid19, fordi det nu er 5 år siden Danmark måtte lukke ned på grund af fare for smittespredning af en ny virus, vi endnu ikke havde vacciner imod.

Redaktionen spurgte mig, om jeg kunne huske, hvad covid19 betød for skolen. Det kan jeg godt, men jeg måtte hjælpes på vej af alle dokumenterne, der ligger gemt på computeren.

26.februar 2020 blev det første tilfælde af corona/covid19 registreret herhjemme og så gik det stærkt. Håndtryk, kram og store arrangementer blev frarådet. 18. marts blev alle indendørs aktiviteter i skolen lukket indtil 13.april, senere forlænget til maj. Udendørs blev der forbud mod at forsamles mere end 10 personer. Der skulle holdes afstand minimum en meter. Lokalforums udvalg og bestyrelse holdt flere møder i skolegården i blæst og kulde iført overtrækstøj og tæpper. Det blev korte møder! Først 27.maj måtte skolen genåbne for ikke sportslige aktiviteter, dog med restriktioner. Stadig max. 10 personer pr. hold. Så blev det sommer, og vi nød igen at kunne mødes med familie, venner og bekendte, men vores mange lejrskoler blev aflyst.

Desværre varede det ikke så længe. Da vi skulle starte ny sæson, kom der allerede 26.oktober nye restriktioner. Igen kun 10 pr. hold i lokaler der var store nok, og igen ingen kontakt mellem holdene. Der måtte max. være 10 i gymnastiksalen til sportsaktiviteter. Gymnastikken og yoga måtte holde pause. Til foredrag og møder med siddende deltagere på stolerækker med 1 m afstand mellem stolene og 2 m til oplægsholder måtte vi være 48 i gymnastiksalen og 18 i klasseværelserne. Fra 29.oktober kom nye restriktioner, smittetallene var igen stigende. Nu indførtes mundbind, som kun måtte tages af, når man sad ved sin aktivitet. Der blev indkøbt masser af håndsprit, papirhåndklæder, rengøringservietter mm. Et utal af opslag, om hvordan man skal forholde sig, blev sat op og jævnlige skiftet ud med nye. 9.december blev skolen og mange andre institutioner og virksomheder lukket ned igen indtil 18.januar.

Nyt fra Jungshoved Skole

I 2021 skulle vi have åbnet 18.januar, men nedlukningen blev forlænget til 28.februar, og for kulturhuse som vores forlænget yderligere til maj. Forsamlingsforbuddet blev sat ned til 5 personer, afstandskrav blev fordoblet til 2 meter, så også udendørs arrangementer var vanskelige at gennemføre. I marts blev det udendørs forsamlingsloft hævet til 10 igen, men skolen måtte ikke åbne før 6. maj, igen med restriktioner. Der skulle være minimum fire m² pr. person i et lokale, stadig mundbind og nu også kun adgang med coronapas. Rengøringskravene var store, daglig rengøring og afspritning af kontakter og håndtag, toiletter, håndvaske og redskaber. Udendørs blev forsamlingsforbuddet hævet til 100 i juli. Fra 14.august var der ikke længere afstandskrav til arrangementer med siddende publikum.

Der blev vaccineret og nye varianter dukkede op. Og vi fortsatte i skolen med restriktioner til de blev ophævet 1.februar 2022. 9.april kunne vi igen invitere til Åbent Hus i skolen. Alle indendørs aktiviteter kunne starte med stor opbakning i oktober, og der var julemarked i december. Og igen fik vi "lejrskoler" i huset. Lærerboligen var ikke ramt af nedlukningen så længe forsamlingsloftet ikke blev overskredet, men her var samme krav til ekstra rengøring etc.

Mange har haft det hårdt i corona perioden. I Jungshoved skole klarede vi os fint igennem, men hvor var det ensomt ikke at måtte mødes i skolen. Og sikke mange restriktioner, vi konstant skulle forholde sig til. Overskriften på mange opslag var: fælles besvær- fælles ansvar. Og det var og er husets brugere vældig gode til at efterleve. Tak for det.

Vi fik god støtte af forvaltningen i Vordingborg kommune, som beredvilligt svarede på spørgsmål. Nye vaner gjorde sit indtog i skolen, og det er nu ikke så dårligt. Nu tømmes skraldespandene hver dag, der bruges stadig papirhåndklæder mm.

Bedst som vi troede, at alle kriser var overstået, kom energikrisen som følge af krigen i Ukraine. Fra november 2022 til 26.9.2023 var der max. 19 grader i lokalerne, så sokker, tæpper og tykke sweatere blev taget i brug, og heldigvis måtte man nu rykke tættene sammen.

Lise Jacobsen, Jungshoved skole

Jungshoved Pensionistforening

Julefrokost

13. december 2024 havde vi traditionen tro julefrokost i Jungshoved Forsamlingshus.

Vi var 45 deltagere, der havde en hyggelig eftermiddag med god mad fra Kokkens Livretter, og inden kaffen havde vi lotteri med gaver sponsoreret af lokale forretninger. Da december er en travl tid, påtænker vi at holde julefrokosten 2025 i november måned. Vi takker de forretningsdrivende for støtte til vores lotteri.

Foredrag om Transsylvanien

28. januar havde vi et spændende foredrag ved Peer Fauriskov, som fortalte levende om Karpaterbjergene, farvestrålende bemalede kirker og klostre samt en fantastisk natur. Vi var 14 deltagere, som havde en hyggelig og oplysende eftermiddag. Man fik lyst til, at næste ferietur skal gå til Transsylvanien.

Aflysning af foredrag

Foredraget 6. marts ved Malene Deelee blev desværre aflyst pga. sygdom. Arrangementet forsøges gennemført i efteråret. Ny dato forventes oplyst i næste nummer af bladet.

Demonstration af elcykler

Tirsdag 18. marts får vi besøg af Lykke Cykler, som vil demonstrere el-cykler.

Kom frisk og få en prøvetur – vi giver kaffe og hjemmebagt kage.

Tilmelding senest 11. marts til Dorte på 2462 8448.

Bankospil

Vi minder om sæsonens sidste bankospil 7. april kl. 19.00 i Jungshoved Forsamlingshus.

Generalforsamling

Vi afholder generalforsamling 29. april kl. 16.00 i Jungshoved Forsamlingshus.

Husk tilmelding senest 23. april til Dorte på 2462 8448 af hensyn til spisning.

Jungshoved Pensionistforening er ikke kun for pensionister – alle med interesse for foreningens virke kan melde sig ind.

På vegne af Pensionistforeningen

Jette Madsen, formand

Nyt fra Bøgestrømmen/Præstøfjord Amatørfiskerforening

I løbet af det første halvår af 2025 tilbyder Bøgestrømmen/Præstøfjord Amatørfiskerforening følgende arrangementer:

Generalforsamling

Den ordinære generalforsamling afholdes fredag d. 28. marts 2025 kl. 18:00 på Jungshoved Skole.

Der vil blive udsendt indkaldelse med dagsorden jf. vedtægterne.

På bestyrelsens vegne.

Bjarne H. Sørensen

Hornfisketur

Traditionen tro afholder Bøgestrømmen/Præstøfjord Amatørfiskerforening hornfiskekonkurrence på Kr. Himmelfartsdag, der i år falder på torsdag d. 29. maj 2025.

Indskrivning til konkurrencen finder sted på Stavreby Havn fra kl. 8:00, inden bådene og jollerne stævner ud kl. 9:00. Tilmelding til måling skal ske på Stavreby Havn inden kl. 16:00.

Der skal være personligt fremmøde til både måling og præmieoverrækkelse; ligesom hver enkelt fisker er ansvarlig for at være i besiddelse af gyldigt fiske-tegn.

Havnens Dag

Den officielle dato for Havnens Dag 2025 er lørdag d. 14. juni. kl. 10-16

Her vil Amatørfiskerne - sammen med bl.a. strandjægerne - igen i år være til stede på Stavreby Havn og byde på både oplysning om foreningen og smagsprøver på "lidt af alt godt fra havet". Derudover vil der være en række aktiviteter for både børn og voksne.

Det plejer at være en rigtig hyggelig dag, så husk allerede nu at reservere datoen d. 14. juni til et besøg på Stavreby Havn.

Folkeparken 2024.

Hvad er der sket i folkeparken sidste år, udover arrangementer med sjov sommer?

Vinteren og foråret var meget vådt, så vi var spændte på, hvordan de nyplantede træer i området mellem den store høj og fodboldbanen ville klare sig, men heldigvis var det kun få træer, der gik ud.

Ved madpakkehuset udvidede vi bålpladsen, så bord og bænkesæt kunne stå på grus. Den afgravede jord blev brugt til en jordvold, og der blev tilsået med vilde blomster. Desuden blev der beplantet et område med bl.a. gran og fyr ved bålpladsen, så der bliver mere læ fremover.

Bag på madpakkehuset er der sat et spilleskab op, hvor man kan låne forskellige spille og legeredskaber, her er bl.a. krolfsæt, så man kan spille krolf (en blanding af golf og kroket) på den krolfbane, som også blev lavet sidste år.

I den anden ende af folkeparken gik det hårdt ud over vores overdækning ved tribunen, det blæste i stykker i efteråret og kan ikke reddes. Vi håber meget, at der kan findes en løsning, så vi igen har en overdækning.

På den store høj har vi haft udfordringer med tidsler, og grusstierne har problemer med græs, så det er godt, at der stiller folk op, når der bliver indkaldt til et par timers arbejde.

Kvashegnene fungerer fint. Folk er flinke til at fylde op og lægge kvas på plads. Mellem kvashegnene har vi anlagt en frugthave, som man er velkommen til at benytte.

Endelig blev parkeringspladsen asfalteret i december og stier etableret ind til skolen og parken. Det har været et stort ønske, siden klubhuset blev revet ned. Nu mangler vi at gøre resten af den plads pæn, hvilket vi regner med at gøre i år. Som du kan se, er der rigeligt at tage fat på i folkeparken, så man er altid velkommen til at give en hånd med. Vi mødes gerne 2 timer en formiddag eller eftermiddag og slutter altid med kage og kaffe. Det er hyggeligt og alle kan være med. I starten af april vil vi dog mødes til forårsrengøring en weekend med start kl.10 til 14, og hvor vi i pausen tænder bål og laver lidt mad.

Vil du give en hånd med, kan du kontakte Bent Pedersen på tlf. 24800832 eller pr. mail: bent10101950@gmail.com , eller holde øje med opslag på facebook/Jungshoved.

Torben Stade Nielsen (se billeder næste side)

Ny p-plads

Kvashegn

Nyt skab med spil

Nyplantede træer

Hvorfor Jungshoved?

Dette spørgsmål har min hustru, Susanne, og jeg fået mange gange efter vi flyttede til Jungshoved i 2022, og at vi havnede på Jungshoved, må siges at være en tilfældighed.

For ca. 15 år siden, efter at have boet i Esbjerg i mere end 50 år, besluttede vi, at når vi nærmede os pensionsalderen, ville vi flytte til København. Vi meldte os derfor ind i diverse boligforeninger i København, velvidende at ventetiden ville være på mindst 10 år.

I foråret 2019 begyndte vi så at få tilbudt lejligheder i København, det var dog lige et par år for tidligt, så vi sagde nej tak. Tilbuddene fortsatte dog med at komme, og da vi skulle til København i anden anliggende, besluttede vi os for at se på tre af de lejligheder vi havde fået tilbudt.

Alle tre lejligheder viste sig at være meget nedslidte, og vi kunne ikke se os boende i disse. Vi fik hurtigt en mistanke om, at de tidligere lejere var tvangsopsagt, så boligforeningerne kunne få ressourcestærke beboere med arbejde og ren straffeattest ind, hvorefter afdelingen kunne stryges af listen for særligt udsatte boligområder.

Et par måneder efter den nedslående tur til København blev jeg bekendt med, at hvis man har ejet et fritidshus i et år og har nået pensionsalderen kan huset anvendes til helårsbeboelse, og da jeg ville nå pensionsalderen i 2020, gav dette os mange flere muligheder, og vi begyndte at se efter fritidshuse nord for København. Susannes søn, der på daværende tidspunkt havde to restauranter i København, havde et par år tidligere leveret maden til Præstø Midsommer Festival. Han var blevet meget begejstret for området og foreslog, at vi undersøgte mulighederne for at købe et hus i dette område.

Vi undersøgte mulighederne, og en weekend i oktober 2019 kørte vi fra Esbjerg og havde aftaler om at se på tre huse. Hverken Susanne eller jeg havde før været i Sydsjælland og var meget spændte på hvad vi ville få at se, og det var en meget positiv oplevelse. Vi faldt med det samme for huset på Duevej, og efter at have udforsket Jungshoveds skønne natur og ro, besluttede vi os for at byde på huset og overtog det 1. november 2019.

De næste par år brugte vi huset som fritidshus i mange weekender og ferier og fik lavet en tilbygning, renoveret indvendig med nyt køkken og badeværelse, og den 1. april 2022 flyttede vi fra Esbjerg.

Jeg var ingeniør i en produktionsvirksomhed i Esbjerg og havde fortalt, at jeg ville stoppe med at arbejde pr. 31. december 2021, ikke fordi jeg ikke ville arbejde mere, men pga. flytning til Jungshoved. Firmaet tilbød mig at jeg kunne arbejde hjemmefra, så vi aftalte, at jeg ville blive ved til 31. december 2024. Susanne har sit eget regnskabsfirma og kunne også arbejde hjemmefra.

Vi har ikke på noget tidspunkt fortrudt at vi er flyttet til Jungshoved, området er fantastisk, og vi har kun mødt meget venlige, imødekommende og aktive mennesker. Vi er med i vegetar madklubben og yogaholdet på skolen, og har haft vores børnebørn med til forskellige aktiviteter, vi går nu på pension og ser frem til at kunne deltage i endnu flere.

Tak til alle der har taget så godt imod de to vestjyder.
Kaj Olesen

Statshusmandsbrug på Jungshoved

Efter jordreformen i 1919 udbød staten 99-årige lån til statshusmandsbrug og udtog samtidig jord fra herregårde, proprietærgårde og præstegårde mod kompensation. En af begrundelserne for at oprette statshusmandsbrugene var, at man ønskede at holde på arbejderne på landet, som var begyndt at søge til de større byer.

Der blev oprettet 28.113 statshusmandsbrug i hele landet. De tilknyttede jordarealers størrelse var afhængig af jordens kvalitet. På Jungshoved var de på ca. 10 tdr. land. Det var den størrelse et familiebrug kunne leve af i 1919.

På Jungshoved blev der udstykket 7 stk. statshusmandsbrug af Jungshovedgårdens jorde. Det var på det, der i dag hedder: Stavreby Strandvej nr. 3, 5 og 7, Duevangen nr.2 og 4 og Mislehøjvej nr. 21 og 23. Da de blev bygget i 1924, hed området kun Stavreby Mark.

Hvis der var flere, der var interesseret i det samme jordstykke, foretog man en lodtrækning, Statslånet udgjorde 9/10 af købssummen for jordarealet og bygningerne.

Bygninger skulle opføres efter færdige tegninger. Der var mulighed for at vælge mellem tegninger, som 6 forskellige arkitekter havde udført. Byggestilen var meget ens og stram. Der måtte kun være to fag vinduer i stuehuset, - alt andet ville være frås. Det var normalt lokale håndværkere, som stod for byggeriet. Murstene til byggeriet på Jungshoved blev støbt af sand i Bøget. Jeg gætter på, at det var med materiale fra den nu nedlagte sandgrav på Stavreby Strandvej. Kravet til ejendommens stuehus var, at der skulle være en forstue, tre værelser, et køkken med et rummeligt lyst spisekammer, et vaskerum og et mindre kælderrum. Avlsbygningen skulle rumme en stald med plads til: 3-4 køer, 1 hest, 2-3 svinestier, en foderlo, en lade, et rum til roer, et rum til brændsel, et hønsehus og et lokum.

Min far købte "Mosedal" på Duevangen 4 den 1. maj 1939. Ejendommen var bygget af Christiane og Johan Andersen, et ungt par, hvis børn også blev født her. Johan Andersen blev senere tækkemand i Skibinge. Jeg er født i 1953 og flyttede til Næstved i 1979. Jeg overtog stedet sidst i 1998 efter min mors død, men solgte det i 2007, hvor jeg flyttede til Præstø, og hvor jeg stadig bor.

Merete Larsen

Læserne skriver:

Jungshoved miljøgruppe.....25 års arbejde for natur og miljø

Det har været spændende, og til tider meget arbejdskrævende, at sikre naturen mod overgreb. Lovgivningen, som skal sikre naturens overlevelse, er spredt over flere ministerier, og det har for Jungshoved miljøgruppe (JMG) været temmelig omfattende at sætte sig grundigt ind i. Vordingborg kommune har de sidste 25 år strøet om sig med miljøgodkendelser, som af forskellige grunde var i strid med lovgivningen og ikke varetog naturens og miljøets interesser godt nok. Afgørelserne har JMG anket til Naturklagenævnet med stor succes. Vi har vundet ALLE vores klager.

2024 har været et stille år for os. Vi har kun haft få opkald fra kommende huskøbere, som ville vide noget om støj og lugt fra svineindustrien, og derudover har vi haft ganske få henvendelser. Lynggården og biogasanlægget har som bekendt skiftet ejer, og med de nye ejere er der skabt en fornuftig dialog.

Og med stor succes har JMG deltaget i genopretningsprojektet på Jungshoved kirkes jord, hvor jorden nu er samlet omkring kirken. Et rigtigt godt naturprojekt, hvor JMG har haft en afgørende rolle i processen.

Vi forsøger at gøre vores indflydelse gældende, hvor det er muligt. Vi er repræsenteret i Jungshoved lokalforums miljøudvalg, i Jungshoved energifællesskabsudvalg og i Bønsvig-Stavreby vandværk.

I miljøudvalget er det Jungshoved som biosfæreområde, vi bruger mest energi på. Det handler om meget andet end natur. Sociale fællesskaber, foreningsliv, naturen, kort sagt: Det gode liv på landet. Om Jungshoved som biosfæreområde, har der været et godt møde på skolen.

Der arbejdes lige nu på at få et projekt i gang om energifællesskab her på halvøen. Kan vi på sigt være selvforsynende med energi (elektricitet) til en rigtig god pris, vil det være dejligt og sikkert i en uforudsigelig fremtid. Læs evt. mere på www.jungshovedenergi.dk.

Vi gør hvad vi kan for at sikre det bedste drikkevand, der findes. Der er IKKE fundet rester af landbrugets mange sprøjtegifte i drikkevandet, ikke bare en lille smule. Et efterhånden sjældent syn i Danmark. Bønsvig-Stavreby vandværk har lavet nogle dyre, men gode aftaler, så landbruget ikke fremover sprøjter med giftstoffer i nærheden af vores vandboringer. Men mange års intensiv giftsprøjtning direkte oven på vores drikkevand kan desværre vise sig i vandet i fremtiden. Derfor arbejdes der i vandværket på at etablere en ny boring, om muligt langt fra tidligere arealer, hvor der er sprøjtet.

På miljøgruppens vegne

Jørgen Hein

Fugle på Jungshoved

I vintermånederne kan vi på Jungshoved glæde os over store flokke af besøgende gæs, der spreder liv i en ellers lidt stille tid på fuglefronten. I løbet af forårs-månederne bryder de op og fordeles efterhånden ud på ynglepladserne, enten i Danmark eller til fjerne steder langt mod nord.

Gæssene tilbringer natten på vandet ud for kysten og trækker tidligt om morgenen ind til de områder på land, hvor de kan finde føde. Det er enten enge med græs, marker med forskellige vinterafgrøder eller for eksempel marker med rester af sukkerroer. Sidst på dagen går turen tilbage til åbne vandflader i fred for rovdyr.

Af de 7-8 forskellige arter af gæs, som bruger Danmark som vinterkvarter, er det særlig et par enkelte af arterne, vi møder her på halvøen i større flokke på markerne. Den store lyse gråbrune grågås og den mindre bramgås med sort, hvid og grå fjerdragt. Ringmærkning viser, at gæs kan blive ret gamle, mindst 25 år, hvis de har heldet med sig. På trods af at de er sociale dyr, der færdes i flokke det meste af året, er gæs meget trofaste og beholder den samme partner gennem hele livet.

Grågåsen er den største blandt gæssene, og nok den bedst kendte. Den er stamform til mange af de forskellige racer af tamgæs. En del af grågæssene bliver i landet i sommerhalvåret for at yngle, og er man heldig, kan man møde dem med deres gulbrune gæslinger ved fjorde, søer, moser og damme. Mange af grågæssene har vi dog kun "til låns" fra de andre skandinaviske lande og Baltikum og fra Rusland, hvor de sætter deres unger i verden. Tidligere trak grågæssene helt til Spanien om vinteren, men et mildere klima og tilgængelighed af føde i form af vinterafgrøder på markerne, får flere og flere af gæssene til at blive på vore breddegrader vinteren over. Dækkes Danmark i en periode med sne eller hård frost, vil gæssene dog flytte sig længere sydpå i Europa til vejret atter er mildt.

Bramgåsen, der er noget mindre end grågåsen, er i modsætning til denne, en ret ny ynglefugl i Danmark. For 40-50 år siden var det udelukkende en arktisk art, der ynglede i kolonier i Grønland, på Svalbard og det nordligste Rusland. Om vinteren trak den russiske del af bestanden til bestemte områder i Holland og passerede Danmark på vejen. Omkring 1992 blev nogle bramgæs imidlertid så glade for øen Saltholm i Øresund, at de slog sig ned her for at yngle. Det gik glimrende og fra 25 ynglepar midt i halvfemserne, er den danske bestand nu vokset til ca. 4500 par. De flokke vi ser på Jungshoved, består formentlig af både danske, baltiske og russiske bramgæs.

Tekst og tegninger: Niels Bruun-Rasmussen

Eremit og biodiversitet i Bønsvighoved Skov

Eremit fundet i Bønsvighoved Skov

Den 9. september 2024 var en historisk stor dag i Bønsvighoved Skov og for bille-entusiaster i Danmark. Miljøstyrelsen, hvor en del af styrelsen i dag er overflyttet til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, SGAV, havde udpeget Bønsvighoved Skov som en lokalitet til eftersøgning af billen eremit og besøgte lokaliteten den 9. – 10. september 2024. Der blev undersøgt en lang række store gamle ege- og bøgetræer, og i et meget stort gammelt egetræ syd for Lodshuset var der bid i form af rester af eremitvinger og ekskrementer fra larverne.

Foto: Miljøstyrelsen

Ud over Miljøstyrelsen så var Københavns Zoo også i gang med en undersøgelse af de gamle træer i skoven og blev orienteret af Miljøstyrelsen om, at der var fund af eremit. Det lykkedes København Zoo efterfølgende at finde levende larver af arten.

Eremitten er en meget sjælden bille i både Danmark og på EU-plan, og man har derfor i EU udpeget Habitatområder, der er en del af Natura 2000 områder, til beskyttelsen af arten. Bønsvighoved Skov er en del af et habitatområde, men området er ikke udpeget pga. eremit, men pga. en lang række naturtyper og andre dyr. (1) Antallet af lokaliteter i Danmark med eremit har været i tilbagegang i en lang årrække, og efter 1950 har der i alt været 14 lokaliteter: 5 i Sydsjælland, 4 i Nordøstsjælland og 5 på Lolland. Tidligere fandtes den også på Falster og i Østjylland. (2)

I overvågningen i 2018 blev eremit registreret på 10 lokaliteter, i 2021/2022 på 11 lokaliteter og i 2024 på 13 lokaliteter. Fremgangen fra 2018 til 2021/2022 skyldes genfund på gammelkendt lokalitet. Fremgangen fra 2021/2022 til 2024 skyldes et genfund i Knudsskov på Knudshoved Odde, mens fundet i Bønsvighoved Skov er en stor sensation, idet den aldrig før har været fundet på lokaliteten.

Eremit er en stor mørk bille på 2-3 cm med en svagt metalskinnende, rynket og læderagtig overside. Eremit er tilknyttet løvtræer i gamle lysåbne skove, parker og alléer. Den lever i gamle omfangsrige og skadede træer, der bliver opvarmet af solen. Eremitten gennemgår hele sin udvikling fra æg til voksen bille i nedbrudt træsmuld i hulheder i hovedstammen eller større grene af de gamle træer.

Eremit fra Bognæs ved Roskilde den 29. juli 2024. Foto: Jens Søgaard Hansen

Den lever 3-4 år som larve. Når larven er fuldvoksen laver den en kokon, dvs. et beskyttende hylster af sammenkittet smuld, som den overvintrer i som larve. Tidligt på den efterfølgende sommer forpupper den sig og efter 2-3 uger gnaver billen sig ud af kokonen.

Udpegningsgrundlag for habitatområder (søg på H147) <https://sgavmst.dk/media/3n5jenu/upg-hab-feb-2022.pdf> (1)

<https://novana.au.dk/arter/arter-2012-2017/biller-og-mosskorpioner/eremit> (2)

<https://novana.au.dk/arter/2022/biller-og-mosskorpioner/eremit> (3)

De voksne biller flyver fra midsommer til september gerne på varme og solrige dage. Eremitten er, som man ellers kunne forledes til at tro på navnet, ikke en eneboer, men lever ofte flere hundrede individer i et træ. Eremitten er svær at få at se, både fordi den flyver højt i trækronerne, men også fordi en stor del af dem aldrig kommer ud, da de finder en mave inde i træet. Den voksne bille lever 1-3 måneder.

Billen er både sjælden og sårbar, fordi dens spredningsevne er meget dårlig, da den ikke flyver meget mere end et par hundrede meter væk fra det træ, den er klækket i. Derudover stiller den store krav til levestedet. Der skal være flere egnede værtstræer i umiddelbar nærhed af aktuelle yngletræer, og de skal være tilstrækkeligt lysstillede til at kunne blive opvarmet af solen. Opvarmningen af træet er vigtig, idet larven ikke tager føde til sig i temperaturer under 13 grader. Derudover skal der være træer i umiddelbar nærhed, der er på vej til at blive veterantræer, så de kan være levested, når de gamle til sidst opgiver ævred.

Egnede værtstræer er typisk stilkeg eller bøg, men der er også fundet eremit i ask, hestekastanje og forskellige arter af lind.

Biodiversitet i Bønsvighoved Skov

Bønsvighoved Skov blev udlagt til urørt skov (3) i 2019 af den tidligere ejer af skoven. Skoven (både Bønsvighoved Skov og Store Hestehave) skiftede ejer i 2022, og de nye ejere af skoven er interesserede i natur og har derfor indgået et samarbejde med Københavns Zoo om at kortlægge biodiversiteten i hele skoven. Det endelige resultat af kortlægningen foreligger i skrivende stund endnu ikke.

Figur 1: Store Hestehave og Bønsvighoved Skov. Skovene skiller ved den blå streg.

I løbet af 2024 har Zoo kortlagt og registreret alle veterantræer, dvs. gamle, store træer med mange skader i form af knækkede grene, råd og hulheder, og andre træer med potentielt spændende hulheder. Disse træer er rigtig gode for biodiversiteten, idet de er værtstræer for en lang række arter, heriblandt eremit. Tætheden af veterantræer er størst i Bønsvighoved Skov, hvilket også var årsagen til, at den i sin tid blev udlagt til urørt skov.

Den lysåbne vegetation på Bønsvighoved eng og på kyststrækningen ud for Bønsvighoved Skov og Store Hestehave er blevet undersøgt.

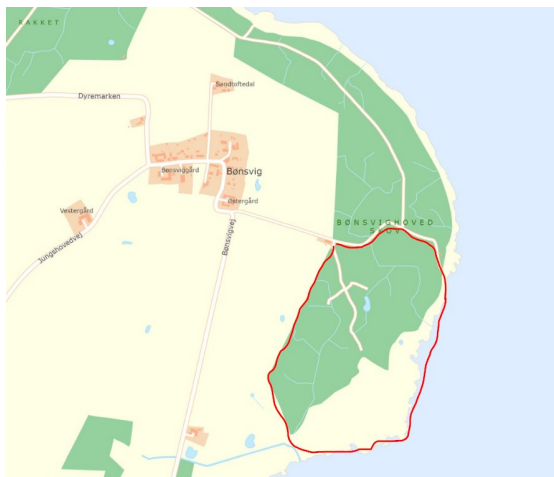
Derudover er der foretaget en undersøgelse af hvilke vilde bier og svirreflugter der findes i området. Undersøgelsen er foretaget ved hjælp af de såkaldte "Pan traps". Det er en åben beholder i enten gul, blå eller hvid, der fyldes halvt op med vand og et par dråber opvaskemiddel. Farverne tiltrækker insekterne og de bliver fanget i væsken, så man senere kan undersøge, hvilke arter der er fundet.

Endelig er der blevet foretaget en målrettet eftersøgning af skovsommerfugle, som f.eks. kejserkåbe.

Fældning i skoven

Hvis man har gået en tur i Bønsvighoved Skov i december 2024 og i januar i år, har man kunnet se, at der har været gang i skovningsmaskiner og udkørselsmaskiner. Mange har nok undret sig, når nu skoven er udlagt til urørt skov, men der er en mening med aktiviteten. De træer, der er fældet, er røde, som stammer fra USA og betegnes som en invasiv art. Det var derfor et krav, da skoven blev udlagt til urørt skov, at rødegen skulle fjernes inden for 5 år. Bevoksningen af røde stod umiddelbart op af de store gamle stilkeg, der huser eremit, og har derfor skygget for disse. Det er ikke godt for eremitens levevilkår, så det hjælper eremitten, at bevoksningen nu er væk.

Da der nu pludselig er masser af lys, får ahorn og andre træer mulighed for at spire. Hensigten er, at der fortsat skal være lys og varme til de gamle egetræer, så der er tanker om at sætte græssende dyr ud i skoven. Det er planen at udvide indhegningen på engen, så den også omfatter den del af skoven, der ligger syd for skovvejen til Lodshuset.

Figur 2: Markering af den påtænkte indhegning.

Ud over at friholde egetræerne for skygge vil græssende dyr være med til at fastholde lysninger i skoven. Det vil skabe gode levesteder for en lang række insekter, bl.a. skovsommerfuglene. Derudover kan der være en chance for at urtevegetationen ude fra engen kan sprede sig, med hjælp fra de græssende dyr, ind i skovlysningerne, dvs. mulighed for flere voksesteder til orkidéer som tyndakset gøgeurt, maj-gøgeurt, og hvis det går meget godt også salep-gøgeurt.

Indhegning af skoven er stadig kun på tegnebrættet, men forhåbentlig kommer der en tilladelse til at gennemføre projektet. Under alle omstændigheder bliver det meget spændende at følge udviklingen.

Gunvor Asbjerg, Bønsvig

Micky Mouse kage

På billedet ses min elskede farmor og farfar Rasmine og Christian Larsen, deres fire børn og svigerbørn og så alle os børnebørn. Der fulgte tre senere.

De boede på "Birkelund" i Togeholt, i huset i baggrunden. Vi sidder i haven på

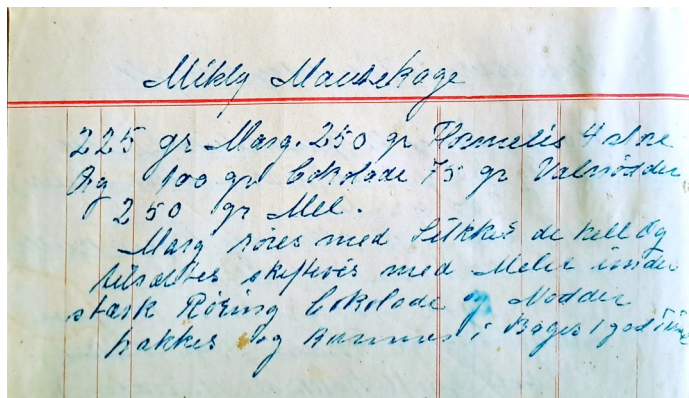
den anden side af vejen, som jeg har været heldig at arve og nu bor i.

I haven stod et stort valnøddetræ og når julen nærmede sig, blev min farfar sat i gang med at knække valnødder og min farmor bagte den bedste julekage: "Micky Mouse kagen". Den er blevet brugt som julekage i familien lige siden og bliver nu serveret til

"juleønskesangftenen" i kirken som

slægtens vingesus.

Opskriften på "Micky Mouse kagen":

Jeg bager den i en lille bradepande ved 200 grader i ca. 30 minutter.

Hilsen Marianne

Foreninger gennem tiderne på Jungshoved (2)

Den politiske organisering af landarbejderne

Udover at være et foreningsland er Danmark også et klassesamfund. I sidste halvdel af 1800-tallet befandt de ufaglærte landarbejdere og tjenestev kvinderne sig socialt og økonomisk på bunden af samfundet, de var den absolutte underklasse. Den sociale opstigning var meget vanskelig, og det var således de socialt mest elendigt stillede og politisk hårdest undertrykte, der senest og dårligst blev organiseret i kampen for at forbedre deres arbejds- og levevilkår.

Landarbejdernes forhold.

Især de jordløse landarbejdere var dårligt stillet, og deres boligforhold var elendige. I 1901 boede der 2,5 millioner mennesker i Danmark, heraf over en million på landet. Langt de fleste af dem var landarbejdere og tjenestefolk. Arbejdstiden var ikke fastlagt, og arbejdsgiveren rådede over arbejdskraften døgnet rundt. Børnene fulgte med som gratis ekstrahjælp. Tyendet var underlagt tyendeloven fra 1854, en forhadet lov, der gav arbejdsgiveren ret til at fyre tyendet for selv den mindste forseelse. Tyendet havde ingen politiske rettigheder som f.eks. stemmeret.

”Det tabte Paradis”, malet af Christiern Schobius i 1900.

Foto: Kunstakademiets billedsamling

Billedet blev samme år udstillet på Charlottenborgs forårsudstilling og vakte diskussion i offentligheden ved den realisme, hvormed Schobius havde skildret nøgenhed, fattigdom og fortvivelse. Tyendets vilkår var et af tidens emner i den politiske debat, og billedet lagde med sit stærke kunstneriske udtryk vægt bag agitationen på en måde, som nok så mange taler og artikler ikke formåede.

Mange drog ind til byerne eller emigrerede til Amerika i håb om at finde en bedre tilværelse der. Udvandringen udgjorde ca. 10 pct af Danmarks befolkning, og de fleste af udvandrerne kom fra landet. Manglen på arbejdskraft blev efterfølgende så stor, at det var nødvendigt at hente folk fra især Sverige og Polen, hvor forholdene var endnu værre end i Danmark.

Men perioden omkring århundredskiftet var også en brydningstid for det danske landbosamfund – ikke mindst politisk, og langsomt begyndte en bevægelse fra århundreders undertrykkelse at tage form i en protest mod de forhold, der tilsammen havde været en hel befolkningsklasses livsvilkår.

Husmandsbevægelsen stod stærkt i perioden, fordi dens krav om øget indtjening og mere social retfærdighed blev støttet stærkt af personer udenfor husmændenes rækker, fra socialliberale kredse, litterater, skolefolk osv. Efter at socialismen havde fået fodfæste i Danmark i 1871, debatteredes landarbejdernes problemer i partierne Højre og Venstre. Det nye Socialdemokrati ønskede husmandssagen stærkt fremmet i første omgang gennem lettelse af landarbejdernes kår. Det stod efterhånden ret klart for det store flertal, at skulle man forebygge revolutionære tendenser, måtte kårene forbedres.

Et betydeligt fremskridt var oprettelsen af mange såkaldte »selvhjælpsforeninger« - ofte kaldet "arbejderforeninger". Formålet var at yde landarbejderne økonomisk hjælp i tilfælde af sygdom og i alderdommen. Oprettelsen af Landarbejderforeningen blev stærkt støttet af det nye Socialdemokrati. Også højskolebevægelsen var med til at fremme landarbejder- og husmandsbevægelsen. Størst fremgang havde husmandsbevægelsen i årene 1906-10, hvor de mange lokalforeninger opstod ude i landets sogne.

Landarbejderforbundet dannes.

Landarbejdere og tyende levede og arbejdede spredt, og deres ringe arbejdsforhold og ofte mangelfulde skolegang gjorde, at bare tanken om at organisere sig lå fjernt for de fleste.

I begyndelsen af 1900-tallet blev tyendeloven taget op til kritisk overvejelse.

Den socialdemokratiske presse, og især Peter Sabroe, agiterede imod tyendeforholdene på landet, godt hjulpet på vej af Jeppe Aakjærs omdebatterede tyendesaga: *Vredens børn*. Det landproletariat, hvis forhold nu blev trukket frem i den ene roman efter den anden, havde hidtil været en usynlig social gruppe.

I 1907 dannes et forbund for landarbejdere. Primus motor var Carl Westergaard, en husmands søn, der som 11-årig kom ud at tjene på bønder- og herregårde. I 1904-06 skaffede han sig midler til at komme på højskole, først på Køng og senere på Askov, hvor der i 1906 rasede en debat om tyendets forhold under indtryk af Peter Sabroes agitation. Mens debatten resulterede i ned-sættelse af tyendekommissionen af 1905, drog Westergaard ud i landet for at organisere tyende og landarbejdere.

I 1915 bliver der afholdt en kongres, med Stauning som leder, og det bliver besluttet at slå Tyendeforbundet og Landarbejderforbundet sammen til et. Det nye forbund kom til at hedde Landarbejderforbundet, og det blev i 1934 lagt sammen med Dansk Arbejdsmands Forbund. (DAF)

I historien om det danske arbejdsliv har arbejdsmændene spillet en central rolle, især i forhold til udviklingen af fagforeninger. Historien bliver nærværende, når den får et ansigt på. Et sådant er Marius Pedersen fra Bønsvig, der var medlem i det lokale Dansk Arbejdsmands Forbund (DAF), men som også involverede sig i foreningsarbejdet på højere niveau.

Det følgende baserer sig på skriftligt materiale fra Inger og Marius' Pedersens søn, Knud Pedersen:

Marius Pedersen, Bønsvig, murerarbejdsmand og foreningsmenneske.

Marius Pedersen var født i 1897 i Thy. Han var uddannet mejerist og kom til Sjælland i 1919. I 1929 blev han gift med Inger, der var født i Blangsløv i 1904. De flyttede samme år til Bønsvig, hvor de åbnede en købmandsforretning. Sammen fik de 14 børn. Inger passede børn, hus, hjem og købmandsforretning, og Marius tog arbejde som murerarbejdsmand. Ofte lå arbejdspladser langt fra Bønsvig, så Marius måtte cykle tidligt hjemmefra. Arbejdet som murerarbejdsmand var hårdt. Det bestod bl. a. i at slæbe mursten og mørtel i spande på stiger og stilladser, og ofte kom han hjem godt træt med store sår på ryggen.

*Bagest fra venstre: Geert, Inger og Marius Pedersen, Kaj, Børge og Poul.
Forrest fra venstre: Tage, Knud, Gitte, Hans Erik, Ingerlise og Svend.*

Marius var et aktivt foreningsmenneske, og han var med i de fleste råd og foreninger, der fandtes på Jungshoved dengang. Sognerådet, Sygekassen,

Brugsen, Socialdemokratiets Jungshoved afdeling, lokalafdelingen af Dansk Arbejdsmands Forbund (DAF), Jungshoved sogns menighedsråd og tillidsmand for sine kollegaer på byggepladserne. Han var gruppeformand for Socialdemokratiet i Jungshoved Sogneråd, medlem af kredsbestyrelsen og delegeret til kongressen i DAF, kasserer i lokalafdelingen af DAF, kasserer i sygekassen og kirkeværge i menighedsrådet. Inger Pedersen stod for arbejdet med at opkræve kontingentet til sygekassen og var desuden kontrolbestyrer for DAF's arbejdsløshedskasse.

Foto: Præstø Lokalkiv

Bestyrelsen for Dansk Arbejdsmands Forbund, Jungshoved. 1944.
Marius Pedersen sidder i midten på første række

Læs om Pedersen-klanen fra Bønsvig, fortalt af Ole Pilegaard Hansen i Jungshovedbladet 2010/3, s. 46-49 [Skabelon til Jungshovedbladet](#) og:

Barndoms-og ungdomserindringer fortalt af Knud Pedersen i Jungshovedbladet 2020/nr.1s.52-57 og nr.2 s.8-9

Forholdet mellem faglærte og ufaglærte

Dansk Arbejdsmands Forbund organiserede hovedsagelig ufaglærte som Marius Petersen, der var murerarbejdsmand. En af arbejderbevægelsens helt store opgaver var at øge arbejdernes bevidsthed om, at solidaritet var nødvendig, hvis der skulle opnås resultater. Kampen for at vinde en plads i de faglærte organiseredes arbejderbevægelse var især hård for de ufaglærte arbejdsmænd og for arbejderkvinder.

I en artikel i *Arbejdsmanden*, 1908, går de ufaglærte arbejdsmænd i rette med Socialdemokratiet. De siger, at partiet, som kæmper for at ophæve klasseforskellene i samfundet, må starte ved ondets rod i egne rækker. *“Det kan ikke nytte at gøre forsøg på at udslette forskellen på en professor og en arbejdsmand, når man ikke først har forsøgt på at få en håndværkersvend og en arbejdsmand til at betragte hinanden som klassefæller.”*

Socialdemokratiet tog handsken op. På partikongressen i 1908 besluttede man at fremme solidariteten i erkendelse af, at arbejderklassens kamp både var en økonomisk og kulturel frigørelse. Kongressen vedtog følgende resolution:

I Betragtning af, at socialistisk Oplysning, Kendskab til Samfundsforhold, Nationaløkonomi, Historie, Naturvidenskab o. s. v. er af den største Betydning i Underklassens Befrielseskamp, vedtager Kongressen, at Arbejdet for for Oplysningens Fremme paa disse Omraader skal fortsættes i forstærket Grad. Kongressen formener, at en Arbejderskole, hvor dette Oplysningsværk kan øves under faste Former, vil være af den største Værdi for et enigt og maalbevidst Arbejde for Arbejderklassens Frigørelse, og vedtager derfor, at denne Tanke skal søges ført ud i Livet i den kommende Tid.

Resultatet blev oprettelsen af den første arbejderhøjskole i 1910. På landet havde der i mange år eksisteret aftenskoler, som lærerne i folkeskolen som oftest stod for – ligesom lærer Andersen i mange år var primus motor for aftenskolen for Jungshoveds ungdom.

I takt med at velfærdsstaten voksede frem, ændrede arbejdsmændenes organisering og sociale forhold sig, påvirket af større politiske og økonomiske strukturer. Dansk Arbejdsmands Forbund fusionerede i 1959 med specialarbejderforbundet til Dansk arbejdsmands- og specialarbejderforbund. I 1974 dannedes specialarbejderforbundet SID og fra 2005 har arbejdsmændene været organiseret i Fagligt Fælles Forbund (3F)

Afslutning.

I ethvert demokrati er der forskellige former for politisk ulighed, forårsaget af underliggende uligheder i den økonomiske fordelingspolitik mellem befolkningsgrupper. Det organiserede arbejdsmarked udgør en hjørnesten i den samfundsmodel, vi har i Danmark, og fagforeninger spiller også i dag en vigtig rolle. Begrænset politisk indflydelse kan føre til manglende repræsentation og respekt for de marginaliseredes rettigheder. Så taler vi om demokratisk underskud, som kan føre til, at politiske beslutninger ikke afspejler befolkningens ønsker og behov. Demokrati og ordentlige livs- og arbejdsforhold kommer ikke af sig selv, det vidste Marius Pedersen, der engagerede sig stærkt i både faglige organisationer og i lokal- og regionspolitik.

Selvom Thorvald Staunings socialdemokratiske regering oftest får æren for at have etableret velfærdsstaten og dermed skærmet danskerne markant imod fattigdom og nød, så kan tilløbene dertil, som beskrevet her i artiklen, spores meget længere tilbage.

Knud Jacobsen og Kirsten Thomsen

Referencer:

Arbejdermuseet bibliotek og arkiv

Johannes Ib Salomon: "Det begyndte på landet", fra landarbejdere til specialarbejdere, udgivet af SID, 1996

Hans Christian Clausen, "Carl Westergaard og Landarbejderforbundets oprindelse", Københavns Universitet, 1996

Havet, vejret og Jungshoved del to.

Af Per Michael Pedersen, Stavreby

Som jeg truede med i forrige blad, ville jeg komme med en ny artikel specielt om havet.

Som den kvikke læser vil huske, kom jeg ind på, at vands fysiske og kemiske egenskaber har stor betydning for vores vejr, men også for havene og deres tilstand.

Jeg var inde på begreber som saltindhold, densitet eller massefylde, polaritet – vandmolekylet har en positiv og negativ ende, varmekapacitet, tilstandsformer og energi, opløselighed af CO₂ i vand. Begreber som har indflydelse på havet og livet i havet.

Jeg skrev også om, at vand kan opløse næringsstoffer, så de negative ioner som nitrat og fosfat kan skylles ud i havet, mens de positive som calcium bliver tilbage i jorden og hænger fast i jordpartiklerne – kolloiderne.

Endelig skrev jeg om, at "vores" have ikke er rigtige have, for saltpromillen er for lav til definitionen, og at de er brakvand. Men vi synes jo nok, at de er have alligevel.

Skulle du nu have glemt begreberne, og det jeg skrev, så griber du straks blad nr. 3 2024 og slår op på side 14 til 19, så din viden bliver genopfrisket.

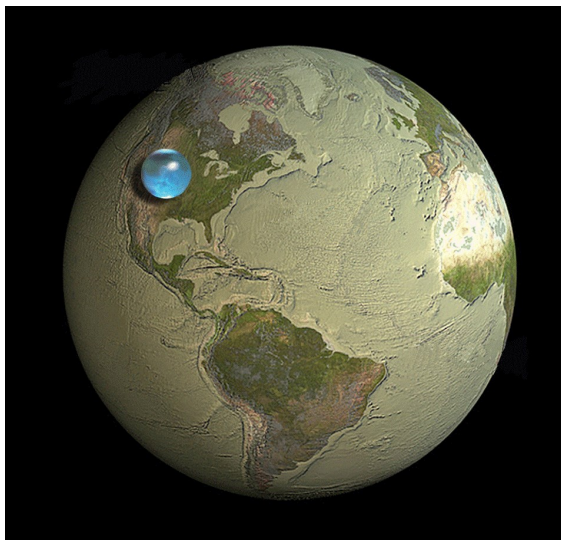
Denne gang vil jeg skrive om Jordens vand, salt-og ferskvand og om vores eget vand, som omgiver Jungshoved.

Historien om Jorden og hvorfor vi fik så meget vand. Pixi-udgaven.

71% af Jordens overflade er dækket af vand. Det er rigtig meget i forhold til vores naboplaneter i solsystemet. Venus, Mars, vores Måne og Jupiters måne Europa indeholder vand, og man har også fundet vand andre steder i universet. Ellers er det en noget tør omgang derude.

Vores vand på Jorden er 97% saltvand og 3% ferskvand i søer og floder og bundet i is, så vi skal passe på det ferskvand vi har.

Regner vi på mængden af vand i forhold til Jordens rumfang, så er historien dog en anden. Kun 0,02 procent af Jorden er vand. Så i forhold til rumfanget, er Jorden ikke så våd alligevel, men alt levende befinder sig der, hvor der er vand, i den såkaldte hydrosfære.

*Hvis vi samlede alt vand på Jorden i en dråbe, ville den kun være 1385 km i diameter.
Demetra.dk*

Flydende vand er grundlæggende for livet på Jorden, og liv som vi kender det, så derfor søger forskerne efter vand, hvis vi skal finde liv ude i universet. Du består af 65% vand, mænd lidt mere end kvinder, spædbørn mere end voksne, tynde mere end tykke. Vi har en bestemt saltpromille i kroppen – det kommer jeg tilbage til senere.

Se, for ca. 4,6 milliarder år siden (det tager ca. 84 år at tælle til en milliard, hvis man tæller hvert tal på to sekunder) blev Jorden dannet. En sky af gasser, sten og andet samlede sig til en kugle. Kuglen indeholdt allerede der noget vand, men ikke så meget. Så gik der mange år, hvor Jorden blev bombarderet med meteoriter og kometer bestående af blandt andet store mængder is. For 3,8 milliarder år siden havde vi den mængde vand, som vi har i dag, og det er sørme også (næsten) de samme vandmolekyler som dengang.

Så er vi så heldige, at vi ligger i den helt rigtige afstand fra Solen. Havde vi ligget tættere på, var vandet fordampet, havde vi ligget længere væk, var vandet frosset. Pyha – sikken et held. Så vi må passe godt på vandet, for vi får ikke noget nyt. (Videnskab.dk)

Siden da har kontinenterne, landene og havene flyttet sig rundt, så Jorden ser ud, som den ser ud i dag. Om millioner af år ser det anderledes ud.

På Jorden opstod det første liv i havene, og i mange år var det bare mikroskopiske små organismer. De udviklede sig, fandt Darwin og andre ud af, kravlede op på landjorden og nogen tilbage til havet igen og er blevet til ål, rejer, ålegræs, gæs og ænder, som vi fisker og skyder i dag.

Det blev også til os mennesker, og en pudsig historie er, at saltpromillen i vandet i vores krop er den samme, som havet havde, da vores fjerne forfædre kravlede op fra havet og blev landdyr. En isotonisk opløsning, - som folk med kontaktlinser kender til, kig på beholderen. Du kan også kigge på posen med saltvandsdrop, hvis du skulle være så uheldig at ligge på hospitalet.

Saltvand og ferskvand

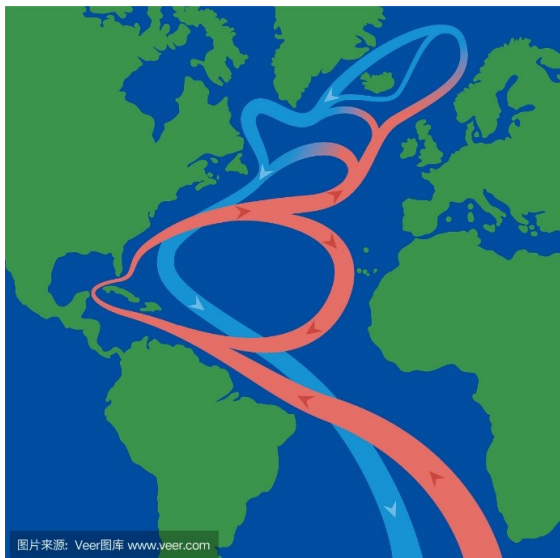
Til at begynde med var havet fersk, så hvordan blev det til saltvand, kan man undre sig over, men også den forklaring er både fysisk og kemisk – overraskende nok.

Vand i havene fordampes (tilstandsformerne som du nok husker fra min sidste artikel), stiger op i luften som vanddamp og bliver til skyer. Skyerne taber vandet, når de er kolde og tætte nok. Hvis det sker over land, så regner det på sten, klipper og jord. Regnen er en smule sur pga. CO₂ i luften, som danner kulsyre med vandet. Det sure vand opløser stenene (kemi), og den fysiske påvirkning får stofferne til at skylle ud i havet.

Hokuspokus – vandet bliver salt, fordi sten og klipper indeholder salt og andre mineraler, som skylles ud i havene af regnvand.

Saltindholdet er lavt her hos os, fordi floderne rundt om den Botniske bugt og Østersøen tilfører meget ferskvand. Andre steder kan vandet fordampe; er der mindre vand, er der mere salt, det Kaspiske og det Døde hav er gode eksempler. Endelig er der de store have, som indeholder meget salt, skyllet ud fra bjerge og klipper.

Saltvand har større densitet end ferskvand (det kan du jo godt huske fra sidst) og synker til bunds. Det er vigtigt for vores milde kystklima. Grønlandspumpen eller saltvandspumpen er en del af Golfstrømmen mellem Island og Grønland, hvor det kolde saltvand synker til bunds og dermed "pumper" det kolde vand til de varme egne i Vestindien hele vejen over til Afrika og tilbage til Grønland. Der er bekymringer om, at afsmeltningen af ferskvand fra indlandsisen kan forstyrre eller ødelægge pumpen, så vi ikke længere har en Golfstrøm at lune os ved. Uden Golfstrømmen ville gennemsnitstemperaturen i Danmark være omkring 11 grader lavere – ca. som i det nordlige Canada. En ny istid brr.

Her er en forsimplet model af Golfstrømmen. De røde er varmt vand i overfladen og de blå er koldt, saltholdigt vand som synker til bunds. Vi får varmt vand fra syd. Grønlandspumpen er stykket mellem Grønland og Island. Veer.com

Dyr og planter i ferskvand og saltvand.

Mange dyr og planter kan ikke tåle at drikke saltvand. Det gælder også os. Så nogle organismer er tilpasset til ferskvand, og nogle er tilpasset saltvand. Salt har den egenskab, at det kan trække væske ud af ting og sager. Kom lidt salt på en halv kartoffel, så skal du bare se. Eller at det er vigtigt at salte flæskestegen for at få sprøde svær – vandet bliver trukket ud af sværene.

Man kan så undre sig over, at mange dyr og planter kan overleve i saltvand. Og sjovt nok dukker der endnu to fysikbegreber op – diffusion og osmose.

Tag et glas med vand og dryp en dråbe frugtfarve i. Efter et stykke tid har farven langsomt blandet sig med vandet, det hedder diffusion – at molekylerne bevæger sig rundt mellem hinanden, og til sidst bliver det hele blandet. Slå en prut i din stue, og alle gæsterne vil få glæde af den efter et stykke tid. Prutmolekyler vil altså diffundere rundt i lokalet, så de til sidst fylder det hele. Du kan håbe på, at der sker en kraftig fortynding i forløbet, så ingen opdager det.

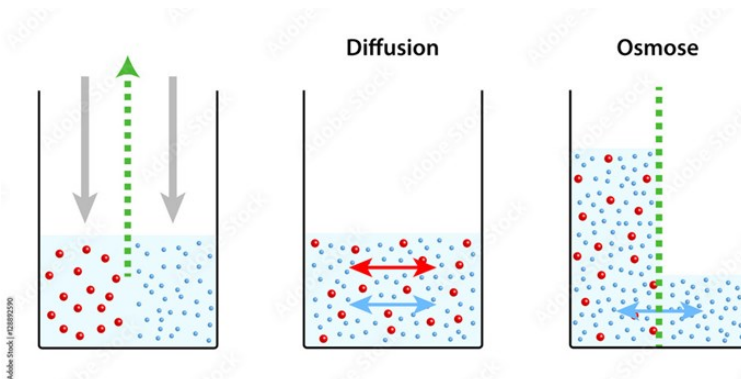
Godt så, hvis man nu tager en membran (en såkaldt semipermeabel hinde), som kun tillader nogle molekyler at komme igennem, så har man begrebet osmose. Hvis koncentrationen af salt er større på den ene side af membranen end på den anden side, så vil vandet diffundere fra den side med mest vand og mindst salt til den side med mere salt og mindre vand. Vandet vil altså prøve at udligne, så der er lige meget på begge sider af membranen. Nu blev det

godt nok lidt langhåret, så et par eksempler er på sin plads.

Tag en vingummibamse og læg den i et glas vand i et par dage, bamse svulmer op, fordi vandet trænger ind i den. Bamse har en større koncentration af sukker end vandet, så vandet vil diffundere ind i bamsen. I eksemplet med den halve kartoffel, vil vandet trænge ud af kartofflen, fordi koncentrationen af salt er større på ydersiden end inde i kartofflen. En cellemembran i dyr og planter er en semipermeabel hinde, f.eks. den hinde, der sidder under skallen på et æg. En gulerod i ferskvand og saltvand er også et godt eksempel.

Så kommer vi endelig til historien om dyr og planter i saltvand. Hvis man er et dyr eller plante, der lever i saltvand, skal man altså sørge for, at vandet trænger ind og ikke ud. Saltkoncentrationen skal altså være større inde i planten eller dyret end ude i havet. Hvis vi drikker saltvand, vil koncentrationen af salt være større i mavesækken og tarmene end inde i cellerne, og vandet vil trænge ud af cellerne – vi dør af tørst.

Saltvandsorganismer kan også have andre strategier, f.eks. kirtler eller gæller, der kan udskille salt eller tykke, sukkulente blade, som kan fortynde saltet. På nedenstående tegning taget fra Adobe Stock, kan man se begreberne illustreret.

Diffusion hvor salt og vand blander sig og osmose hvor blandingen afhænger af koncentrationen af salt eller sukker. Adobe Stock

Pyha – sikke en masse – nu vender vi tilbage til os selv og vores omgivende hav.

Tilbage til nutiden og vores hav.

Så jeg vil tillade mig at konkludere at vores have, Bøgestrømmen, Jungshoved nor og bugt, Faxe Bugt, Præstø Fjord er lavvandede vandområder uden ret meget salt, men godt med næringsstoffer. Så har jeg vist ikke generet nogen. Det er også en konklusion, at vi har fisk og andre organismer, der kan leve i det meget lidt salte brakvand, som f.eks. aborrer og geder, som jo normalt lever i ferskvand.

Vores have har også meget ålegræs, forholdsvis mange ål, rejer, men også lidt fladfisk, gedder, ørreder og aborrer. Færre og færre, som de lokale fiskere vist kan skrive under på.

Det vrimler med triste og deprimerende overskrifter i aviser og på nettet.

Verdensnaturfonden: *Katastrofal tilbagegang for livet i havet* (DR Viden).

De danske fjorde er som en krop, der storryger og drikker. Om de får et hjertestop, afhænger af, om sommeren bliver varm og vindstille eller ej. Siger Stig Markager, professor på Århus Universitet. (DR dk)

Altså at de lavvandede områder i Danmark er på vej til at dø pga. iltvind.

Som vi har hørt om før, fører flere næringsstoffer til, at der kan vokse flere alger, algerne dør, falder til bunds og skal så nedbrydes. Nedbryderne er svampe og bakterier, som bruger ilt, når de skal nedbryde, ligesom vi bruger ilt, når vi trækker vejret og skal nedbryde vores mad. Det betyder, at der ikke er meget ilt tilbage på bunden. De, der kan flygte, flygter, de der ikke kan, dør.

I FN's verdensmål nr. 14 Livet i havet står der: *Vi skal bevare og sikre bæredygtig brug af verdens have og deres ressourcer.*

Det gør vi ved at mindske udledningen af næringsstoffer, at sørge for at de næringsstoffer, der er i havet, bliver optaget og omsat f.eks. ved at dyrke muslinger og tang. Muslinger filtrerer næringsstofferne fra, og tangen optager dem, og når vi så spiser tang og muslinger, bliver de fjernet fra havet. Men, alt med måde – ikke i stor skala.

Hos os sker der da noget – Naturprojektet ved Jungshoved Kirke, som omfatter dele af dyrkningsjorden til strandeng, Ræveholmsmosen og Oremandsgaard, indgår også i projekter, som I kan læse Bjarne Sørensen skrive om i det seneste nummer af bladet (nr 4). Det er alt sammen med til at optage og fjerne næringsstoffer.

En vision kunne være, at alle de fiskere, der ikke må fiske ål, kunne dyrke tang og muslinger til spisebrug, al jord på Jungshoved var dyrket på en bæredygtig måde, og al spildevand blev renset fornuftigt. Så kunne det være, at vi kunne blive "Naturpark gøngernes Land", som Bjarne skriver. Se bare billedet herunder

ukendt ejermand

Campingliv på lejrpladsen på Batteriet ved Roneklint fyr.

Vi begyndte at campere i weekenderne og ferierne ved Maderne i 1965 (Batteriet ved Roneklint). Weekendene var korte, da min mor stod i butik til kl. 14. Min far havde pakket bilen i forvejen, og så var det bare om at komme afsted ud ad Gl. Køge landevej, da der ikke var motorvej derned dengang. Vi ankom til området og gik straks i gang med at slå telt op og pumpe luftmadrasser op. Min mor lavede mad, var jeg afsted ind i plantagen, hvor der blev leget og bygget huler.

Da min far kendte Emil (købmanden) fra sin ungdom, blev det sådan, at vores campingudstyr blev opbevaret i hans udhus. Så var det lettere at campere, og så gik tiden med en weekend øl sammen med Emil.

Der var nogle andre campister, som havde en søn, der havde en optimistjolle. Jeg spurgte, om jeg måtte prøve at komme med ud at sejle, men det blev der sagt, nej til. Min far, som var snedker af uddannelse, sagde, at så byggede vi bare en lille robåd til dig. Det gjorde han så hjemme i vaskekælderen i Valby. Da vi var færdige med den, var han i tvivl, om vi kunne få den ud, men det lykkedes.

Robåden kom til at ligge i området tæt på Strandgården. Inde imellem sivene var der plads til små både/ joller,

Det blev nu sådan, at når vi kom til købmanden Emil, pakkede far vores

campingudstyr ud i bilen, og de fik deres weekend øl. Jeg gik afsted ned til robåden i sivene i Noret og roede så ud igennem åbningen mellem Næbbet og Maderne, ud til fyret, hvor mine forældre nu var kommet.

Der var mange, der camperede på området, og min forældre kom til at lære en familie fra Næstved at kende. Der blev stanget ål inde i Noret. Der blev stanget helt i blinde, men der blev fanget mange ål, og så der var tit ålegilde sammen med familien fra Næstved og vores familie.

Vi holdt ikke altid ferie samtidig med vennerne fra Næstved. Ofte lod vi teltet stå til næste weekend, og på den måde sparede vi noget arbejde og tid. Men mor og far skulle alligevel altid ind til Emil.

I 1965 holdt min tante og onkel deres sølvbryllup på området, og natten op til sølvbrylluppet var der gang i noget smugleri i området. Da vi var gået til ro, kunne vi høre, at nogen gik rundt om teltene. Vi løftede op i teltdugen og så, at der gik en mand rundt med en stor pind/kølle i hånden. Næste morgen var den kutter, der havde ligget imellem Fyret og Feddet væk igen.

Der var mange, som camperede på området, og når det var varmt, var det næsten umuligt at komme til på området. Toiletbesøg

var spaden under den ene arm og toiletrullen under den anden og så bare afsted ind igennem plantagen. På de dage, hvor der var rigtig mange på pladsen, skulle men langt ind i plantagen.

Der lå 2 sommerhuse ved siden af området. Det ene ejede Sommer, og det andet hed "Slap Af".

I det blev der

holdt mange fester.

I 1966 ophørte camping på området. Hidtil havde været tilladt og gratis at slå sit telt op Det var i pinsen, at alle på området blev smidt væk.

Det var så min fortælling om camping på Batteriet ved Roneklint.

De bedste hilsner, Kurt Bøgeskov Hansen

'... men når forårssolen skinner, bliver jeg glad'

Sådan lyder et af versene i Benny Andersens forårssang *'Det er forår. Alting klippes ned/ der beskæres i buskadser og budgetter'*.

Med disse par linjer er forårstemaet slået an: der er noget magisk over foråret. Alting kan gå dårligt, man kan føle sig gammel og slidt og skidt tilpas, som det skildres i sangen. For både buskadser og 'budgetter' beskæres, men når foråret sætter ind, og solen vender tilbage med lys og varme, så varmer det både i sjæl og krop, og sindets mørke skyer viger – måske – som dug for solen.

Og netop lys og varme skal det handle om i denne lille artikel. Jeg har fundet nogle billeder, der på forskellig måde viser sig ud over landskabet.

L. A. Rings 'Stygt vejr'

Når dette blad udkommer, så er det stadig vinter, og maleren L. A. Ring er en af de danske malere, der i mange af sine billeder har skildret vinterens vejrlig.

L. A. Ring, egentlig døbt Laurits Andersen, voksede op i den lille by Ring i Hammer sogn. 21 år gammel tog han 'Ring' som efternavn efter sin fødeby. Som ung kom han i lære som håndværksmaler i Præstø, men hans evner rakte videre, og han kom siden på Kunstakademiet i København i 1875.

Her ses et billede, hvor han har fanget den vinteragtige stemning med manden, der står og kigger ud på landsbyen og vinterlandskabet. 'Stygt vejr' hedder billedet. Vinteren har lagt sit klamme greb over byen, og i mandens ansigt er

Kirke og menighedsråd

der et udtryk af venten og af tingenes uafvendelighed.

L. A. Ring: Stygt vejr, 1908. Tilhører Ribe Kunstmuseum.

L. A. Ring dør i 1933. Forfatteren Johannes V. Jensen skrev da om ham:

”Det var godt nok for ham at være i Naturen selv uden ærinde. Jeg vil minde ham sådan, siddende midt i en dansk Mark, uden noget andet ønske end at sidde der.” Og som manden stående i døren: Han kigger ud, konstaterer, at vintervejret synes at blive ved, og måske vender han sig om, og går ind og sætter sig ved kaminen. Og venter, for det er vinter og vinteren ta’r sin tid!

Claude Monets ’Impression’

Med den franske maler Claude Monets solopgangsbillede får vi et billede af den kæmpende sol, der dårligt kan

komme til for mørke og dis. Et billede som er på vej imod foråret. Måske.

Monet malede sit billede i 1872. Han kaldte det ’Indtryk – Solopgang’, og motivet var et vue ud over havnen i Havre, Nordvestfrankrig, hvorfra Monet kom

Claude Monet, Impression, Solopgang, 1872. Wikipedia Commons.

Billedet blev udstillet i Paris i 1874. Det franske ord for ’indtryk’ er ’impression’, og det ord gav navn til en ny retning indenfor malerkunsten, nemlig impressionismen. Billedet blev måske det mest berømte billede indenfor denne kunstretning. Ideen var for Monet ikke at male motivet med akkurate, men male det flimrende indtryk, motivet gav. Lys, refleksioner, vand i bevægelse, sollyset der blev gradvis stærkere. Der er liv i solen og i alt det, som solstrålerne rammer. Et billede eller rettere et motiv i bevægelse.

Kirke og menighedsråd

se. Foråret er som på vej.

Van Goghs 'Sædemanden'

I van Goghs billede får solen en helt anderledes kraft. Nu er det forår, og solens kraft dominerer hele billedet. Også her i billedet er der bevægelse.

Billedet er berømt og hænger som re-produktioner i utallige værelser, stuer, cafeer, og så selve originalen, som hænger på Rijksmuseum i Amsterdam.

Vincent van Gogh, Sædemanden, 1888, Kröller-Müller-Museum, Nederlandene.

Billedet er fra juni 1888. Der er noget forårsagtigt over billedet med bonden, der strør sæsæden fra sækken, han har om halsen, og kragerne der flyver omkring ham, og man kan se de egentlig uautoriserede blå farver på marken, der normalt skulle være i brunlige nuancer, men det er vel netop farvespillet, den gule farve i flere varianter og markens blå farve, der spiller sammen,

og som giver liv i billedet. Og så stien i billedets forgrund, der peger hen mod den opgående sol. Påfaldende er den sti, der er midt i billedet, for den stopper så brat. Men den får til gengæld beskuerens blik til at få øje på den opgående sol.

Eller det er måske slet ikke en mark, der bliver tilsået.

Van Gogh var meget optaget af lignelserne fra Det nye Testamente om sædemanden, der gik ud for at så sin mark. Hverken her eller i Jesu lignelse er det en almindelig mark, som det handler om. Solen er ikke kun sol, men fungerer næsten som en glorie, der er på vej til at lægge sig over sædemanden.

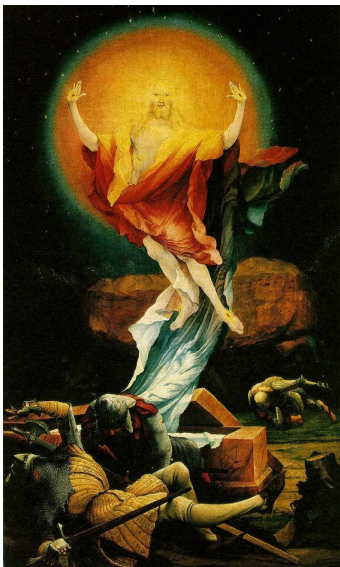
Van Gogh havde mange gange forsøgt at male Kristus, men han blev aldrig helt tilfreds med det, han nåede frem til. Til gengæld gør han det indirekte her. For her bliver den gule farve symbol på det guddommelige nærvær. I et brev skal van Goghs havde kaldt Kristus for den største kunstner af alle. Skaberkraft og livskraft findes i det lille frø, der kommer til at vokse på den mark.

Mathias Grünewalds Isenheimer-alter

Forårets vigtigste kirkelige højtid er påsken med historien om Jesu opstandelse. Utallige billeder af dette motiv hænger rundt om i kirker og på museer og andre steder. Her er det Mathias Grünewalds Opstandelsesbillede, ca. 1515. Billedet blev i sin tid bestilt til antonitterklosterets kirke i den sydtyske by Isenheim, som nu er en del af Alsace.

Billedet her er en del af højalteret, som med 5 tavler havde hver sit motiv over påskens helligdage. Og her altså Jesus, der påskedag stiger op af graven.

Man ser her soldaterne, der bliver som blæst til siden ved den voldsomme kraft, hvormed Jesus skyder op af graven og bryder nattens mørke. Vi ser ikke en almindelig morgensol og heller ikke, at det er tiden lige før dagen gryr, men det er heller ikke solen som en almindelig rød morgensol vi ser, men den sol, som er næsten ét med den opstandne Kristus. Demonstrativt ser vi hans naglemærker i håndflader og fødder, men det er jo tillige hans hænder, som er løftet til velsignelse, man ser. Og 'man' er her de syge, som lå indlagte på klostrets hospital.

Den enorme sol er i virkeligheden gloriolen, tegnet på Jesu guddommelighed.

Der er drama i billedet, men sådan er påskens historier jo også.

Mathias Grünewald, Isenheimeralteret, ca. 1515.
Wikipedia Commons

Kirke og menighedsråd

P.S. Krøyers 'Sommeraften ved Skagens strand'

Dette blad række fra vinter frem til midsommer, og derfor skal det sidste billede være et midsommerbillede. Her er det Krøyers 'Sommeraften ved Skagens strand' fra 1899.

Det er Krøyer selv og hans kone Marie, vi ser komme gående sammen med hunden hen under skumringen. For mange er disse Skagensbilleder indbegrebet af en dansk sommeraftens lyse timer. Billedet her er meget berømt, men da det i 1900 blev udstillet første gang i København, blev det voldsomt kritiseret for at være banalt og kedeligt. Men Krøyer, som døde i 1909, var de sidste 20 år af sit liv optaget af skumringstimens stemninger. Han skal have skrevet i et interview i 1907 om denne skumringstime, som han var så glad for:

"... naar det er stille Maaneskin over Stranden, saa er jeg der straks med min Skit-sebog. Skagen kan se saa forfærdelig kedelig ud i højt Sollys, i altfor godt Vejr, saa ser man de grimme Huse med røde Tage. Men naar Solen gaar ned, naar Maanen stiger af Havet, og det ligger spejlblankt og spejler sig i den opgaaende Maane, saa staar Fiskerne paa Stranden, saa sejler Kutterne frem og ligger der med slappe Sejl, ...det har i de seneste Aar været min Yndlingsstemning".

Sådan kan man opleve vejrligets skiftende timer. Og man kan have sine yndlingstider og -stemninger. Ligesom med Benny Andersens sang, der er en hyldest til forårsolen. Således kan en sang eller som her et billede, en skildring, en situation

afbilledet på et stykke lærred sætte en stemning i os og ramme nogle uventede strenge. Og nogle sange og billeder er så gode – om de er gamle eller nye – at man aldrig bliver træt af se på dem.

P. S. Krøyer, 'Sommeraften ved Skagens strand', 1899.
Tilhører Hirschsprungske Samling

Med disse ord ønskes alle et godt forår

Torben Møllenbach

Menighedsrådet i funktionsperioden 2024-2028

Formand Kirsten Thomsen

Næstformand Annemette Elbrønd

Kirkevæрге Andreas Axel Eriksen

Kasserer Maj Brit Honoré

Kontaktperson Hanne Lund

Sekretær Kirsten Thomsen

Medlem af præstegårdsudvalget: Anemette Elbrønd og Kirsten Thomsen

Medlem af naturprojektets arbejdsgruppe: Annemette Elbrønd, Andreas Axel Eriksen, Holger Christensen og Kirsten Thomsen

Medlem af arrangementsudvalget: Maj Brit Honoré og Kirsten Thomsen

Tegning,
Lise Meier

Den visuelle liturgi – altersølvet i Jungshoved kirke

Leonardo da Vincis "Den sidste nadver" (Foto: Wikimedia commons)

"Liturgi" kommer fra det græske ord *leiturgia* og betegner det fastlagte forløb, som gudstjenesten forløber efter. Nadveren er en fast bestanddel af en højmesse i den danske folkekirke, hvor kirkens altersølv bruges til at uddele nadverens brød og vin.

"Nadveren sætter skel og etablerer forbindelser. Der er noget på spil, en hellighed, et drama og et fællesskab, der ikke helt kan forklares og ikke bortforklares, et ritual af en anden verden. Før i tiden hørte altergang ikke til i enhver højmesse, det var noget særligt. Nadveren er stadig noget særligt- hver søndag".

Kristeligt Dagblad, 27.03.02, "Altergang"(leder)

Kirke og menighedsråd

Denne artikel tager udgangspunkt i kirkens altersølv, som består af en kalk, en oblatæske og en disk.

Kalken er fra 1811 og 23 cm høj. På foden er graveret "Johnhoved Kirke, H. Stampe, 1811. Mestermærke: MG. Disk med samme indskrift og mærker.

Oblatæske af sølv fra 1651, med gravering på låget: Våben og bogstaverne IK-MKVB, der henviser til Jørgen Kaas, lensmand på Jungshoved 1649-51, gift med Margrethe Katrine von Buchwald, og derunder årstallet. Vægtangivelse "V 8 lod", og to ens udslidte mærker årstallet (Olrik 481?)

Nadveren som møde

Altersølvbet minder os om, at alteret også har betydning af et spisebord. Nadveren (som betyder aftensmad) er dybest set en invitation til et fællesskab mellem Gud og mennesker og mennesker indbyrdes, ligesom når vi spiser sammen. Nadveren ligger i forlængelse af det spisefællesskab, Jesus havde med mennesker, da han var på jorden. Han spiste med både høj og lav.

Nadveren indgår som en fast del af højmessens, og den har baggrund i det sidste måltid, som Jesus delte med disciplene aftenen inden korsfæstelsen. I Folkekirken har vi to sakramenter: dåb og nadver - mod den katolske kirkes syv sakramenter. Forskellen skyldes, at for Luther skulle det kirken gjorde tage udgangspunkt i Bibelen, og kun dåben og nadveren er indstiftet af Jesus selv. Nadveren er noget Gud giver og mennesket tager imod.

Kirke og menighedsråd

Ordet sakramente er en oversættelse af det græske ord *mysterion*, som betyder hemmelighed. Ifølge en af de store kirkefædre Augustin (354-430), er sakramenter tegn, der peger hen på det usynlige nærvær af Guds ubetingede kærlighed. Dåbens tegn er vandet, og nadverens tegn er brødet og vinen.

I nadveren får dette nærvær et konkret udtryk, et nærvær, der rækker ud over gudstjenestens rum. Når præsten ved uddelingen siger, at brødet og vinen er Jesu legeme og blod, så sker der ingen forvandling. Brødet forbliver brød, og vinen forbliver vin. Men det er Kristus selv, der giver dette måltid mening, for man får syndsforladelse, når man tager imod brødet og vinen.

Syndsforladelse. Det kan synes som et stort ord, og syndsforladelsesaspektet har da også tidligere været forbundet med stor alvor og selvransagelse. Sognepræst Sørine Gotfredsen har udtalt, at *det er umoderne at tale om ondskabens kræfter i en tid, hvor mennesket som udgangspunkt anses for at være et temmelig godt væsen, der først og fremmest udvikler dystre træk i personligheden, fordi det af omgivelserne bliver præget til det. Det er umoderne at forestille sig, at vi er sat i en verden, hvor der måske findes en kamp mellem ondt og godt, der rækker langt ud over vores rationelle forståelse. Hvis alt godt skal strømme fra os selv, risikerer vi at blive slået om kuld, når vi møder egen eller andres hårdhed, løgn og kynisme.*

Kirke og menighedsråd

En ting er kirkens teologi om nadverhandlingens baggrund og indhold, en anden ting er menneskers personlige motivation for at deltage i nadveren. Ligesom der ikke spørges til troen hos dem, der går til alters, på samme måde skal den, der vælger ikke at gå til alters, selvfølgelig heller ikke stå trosmæssig skoleret for hverken præst eller menighed. Der kan være mange gode grunde til ikke at have lyst til at gå til alters.

Det særlige ved altergangen i folkekirken er, at alle er velkomne. Der stilles ingen spørgsmål. Alle kan gå ind ad døren til en højmesse i Danmark og gå til nadver. Høj som lav, kristen eller tvivlende.

Den fine oblatæske og oblatdisken, slidt af tiden, fortæller om de mange oblater, der er delt ud og om kalken, der har fyldt mangt et bæger her i kirken gennem århundreder. De forbinder os bagud og fortæller om at det, der skete på Golgata bliver nutid i nadveren. Guds kærlighed er ikke bare noget vi taler om, nadveren giver os del i noget, som er virkeligt.

Kirsten Thomsen

Referencer

[Hvad er et sakramente? | Kristeligt Dagblad](#)

Kristelig Dagblad, 27.03.02 _Altergang (leder)

Sørine Gotfredsen: "Fri os fra det onde", 2017, Kristeligt Dagblads forlag

Gratis arrangementer i Jungshoved kirke

Inspireret af det store naturprojekt på kirkejorden, som er Jungshoved og Allerslev pastorats bidrag til den nationale grønne omstilling, vil menighedsrådet afholde nogle arrangementer, der belyser forholdet mellem menneske og natur. Formålet er at åbne for en dialog mellem natursynets abstrakte plan og det konkrete, praktiske virke med naturen. Arrangementerne vil give mulighed for at mødes på tværs af natursyn for at udveksle tanker – måske få nye indsigter, og dermed medvirke til et mere nuanceret blik på naturen og mennesket end politikernes dagsorden om grøn trepart og CO2-afgifter.

Første arrangement er torsdag 10. april kl. 19-21, hvor den internationalt anerkendte billed- og installationskunstner Rune Bosse, født 1987 og opvokset på Jungshoved, kommer og fortæller om sit natursyn og sine værker. Se billedet næste side.

Rune er uddannet fra Det Kgl. Danske Kunstakademi 2016 og har som en del af uddannelsen studeret på Olafur Eliassons eksperimentelle kunsthøjskole «Institut für Raumexperimente» i Berlin.

Rune skaber i sine værker en dialog mellem naturen og mennesket ved at eksperimentere med levende organismers indbyrdes relationer, og hans værker kredser om forbundethed, om tid og rum.

”Jeg er ret overbevist om, at vi i bund og grund ikke forstår naturens kompleksitet, for forståelse er jo en intellektuel kapacitet. Jeg vil hellere tale om forbundethed, som jo er følelsesmæssig og nonverbal. Og det smukke ved kunsten er jo, at den ikke behøver at komme med svar, men kan vise nogle dybere perspektiver, som man kan spejle sig i som menneske. Jeg har altid følt mig fri i naturen, til at tænke, til at handle og til at bruge hele min krop. Alting hænger jo sammen og påvirker hinanden. Det giver en ro at føle den forbundethed.”

Runes værker udspringer fra et sensitivt og personligt plan, og det anser han som essentielt, hvis værket skal være interessant for beskueren. Han oplever ofte, at folk føler en personlig relation til hans værker, at det på et non-verbalt niveau erindringsdem om noget fra deres egen verden.

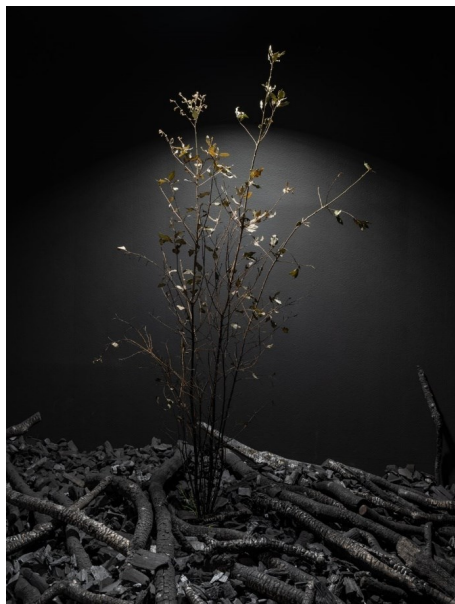

foto: David Stjernholm.
Fra udstillingen "Efter ild" på
Gl. Strand Kunstforening
2023

Mandag 23. juni kl. 20

Sankt Hansaften Jungshoved kirke

Kl. 20.00 Gudstjeneste

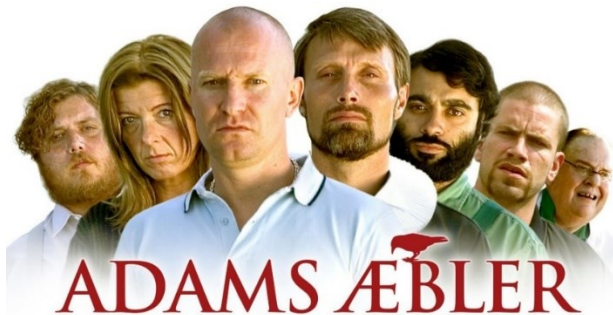
Kl. 20.30 Kaffe og kage i Rejsestalden

kl. 21.30 Bålet tændes

Torsdag 20. marts kl. 18- 21 i Rejsestalden, Jungshoved

Filmaften

Arrangementet er gratis, men tilmelding nødvendig til kirstenthom-sen1@outlook.dk

Vi viser "Adams æbler", en dansk komediefilm, skrevet og instrueret af Anders Thomas Jensen. Medvirkende bl.a. Mads Mikkelsen Ulrich Thomsen, Nicolas Bro, Paprika Steen, Nikolaj Lie Kaas og Ali Kazim.

Godt og ondt støder sammen, da nynazisten Adam idømmes samfundstjeneste hos præsten Ivan, en ukuelig og positivt tænkende idealist, hvis kirke er et kollektiv for forbrydere. Ivan ser det som sin fornemste opgave at hjælpe sin næste, også dem, der er faldet helt uden for samfundet – de skrappelløse, dem uden moralsk kompas. Men Adam og de andre slanger i paradiset gør alt for at spolere den gode stemning i Ivans æblehave.

Efter filmen serveres et let måltid, mens vi samtaler om filmen.

Torsdag 10. april kl. 19-21 i Rejsestalden, Jungshoved

En aften med billed- og installationskunstner Rune Bosse

om dialogen mellem natur og menneske

Rune Bosse fortæller om sit natursyn via sine værker, hvor han skaber en dialog mellem natur og menneske ved at eksperimentere med levende organismers indbyrdes relationer.

"Jeg tror, at med naturen som materiale i mine værker, indgår beskueren i en form for dialog om de store komplicerede spørgsmål omkring forgængelighed, liv og død, som kan være svære at sætte ord på."

Se præsentation af Rune Bosse på den første arrangementsside

[Rune Bosse](https://runebosse.com) (<https://runebosse.com>) Se også [interview](#) med Rune Bosse i Jungshovedbladet 2024/1

Kirke og menighedsråd

2. påskedag 21. april kl. 10.30

Påskearrangement for Jungshoveds børn (nærmere information følger)

Familiegudstjeneste – påskelege på Slotsbanken –
buffet i Rejsestalden

Arrangementet er gratis og alle er velkomne

Palmesøndag 13. april kl. 19- 21

Sangaften i Jungshoved kirke

Arrangement og akkompagnement: Bent
og Bodil

Palmesøndag indleder det der kaldes ”den stille uge”, fordi ugen lægger op til
eftertænkning og forberedelse forud for de dramatiske begivenheder i påskedagene.

Palmesøndag synger vi traditionen tro påske- og forårssalmer og -sange.

I pausen serveres kaffe/te og kage

Onsdag 21. maj kl. 19 koncert i Jungshoved kirke

Med Mandskoret

under ledelse af Agnes Bjerregård

Forskningens døgn i Allerslev, konfirmandstuen

Uge 17 (dato oplyses senere)

Forskningens Døgn er en landsdækkende videnskabsfestival, der skaber mødesteder mellem forskere og borgere. Festivalen foregår hvert år i slutningen af april.

Forskningens Døgns formål:

- Etablere samtaler og mødesteder for forskere og befolkning

Sætte fokus på, hvordan forskning og innovation er med til at løse samfundets udfordringer.

Forskningens Døgn har hvert år omkring 100 arrangører, der arrangerer de forskellige events rundt om i landet. Arrangørerne er primært universiteter, uddannelses- og kulturinstitutioner, virksomheder, formidlings- og forskningscentre, offentlige institutioner og organisationer.

Efter foredraget er menighedsrådet vært ved et mindre traktement.

Arrangementet er gratis og alle er velkomne

Søndag 11. maj kl. 15 koncert i Jungshoved kirke

Med det irske band Tradish www.tradish.dk

I året 2025 fejrer det irske band Tradish, at de igennem 15 år har optrådt på hundredvis af scener på tværs af Europa. Bandet har mødt og genset et publikum, der værdsætter den åbne og personlige tilgang til den traditionelle irske musik, som kendetegner bandet. Som en del af den levende irske musiktradition, spiller Tradish sig ind i en spændende og livsbekræftende blanding af det gamle og det nye.

Arrangementet er gratis, så kom i god tid. Dørene åbnes kl. 14

Du kan se musikvideoer her: www.tradish.dk/musicvideos.htm

Praktiske oplysninger

Kontakt:

Sognepræst (kirkebogsfører)

Torben Møllenbach, Rekkendevej 39, Allerslev, 4720 Præstø

Tlf. 55 99 60 17 Mail: torm@km.dk

Træffetid alle dage efter aftale

Mandag er præstens fridag

Graver

Poul Hansen, Hovmarken 4, 4720 Præstø

Tlf. 51 14 28 80 Mail: jungshovedkirke@gmail.com

Mandag er graverens fridag

Formand for menighedsrådet

Kirsten Thomsen, Stavreby Strandvej 26, 4720 Præstø

Tlf. 41 41 43 75 Mail: kirstenthomsen1@outlook.dk

Kirkeværge

Bent Pedersen, Jungshovedvej 65 B, 4720 Præstø

Tlf. 24 80 08 32 Mail: bent10101950@gmail.com

Derudover henvises der til kirkens hjemmeside <https://www.jungshovedkirke.dk>

Kirkebil:

Kirkebilen kører til alle højmesser, dvs. gudstjenester kl. 10.30. Er der kun én gudstjeneste i pastoratet (Allerslev og Jungshoved sogne), kører kirkebilen til denne uanset tidspunkt.

Delebusen "Frøen" kører til gudstjenesterne kl.10.30 i Jungshoved Kirke for dem, som ønsker det. Tilmelding er nødvendig på tlf.: 24 80 08 32, gerne på sms, senest på dagen inden kl. 09. Afgang fra hjemmet ca. 9.45, og tilbagekørsel ca. 12.15 (efter kaffen). Pris for kørslen: 0 kr.

Kirkebilen kan også bestilles til alle kirkelige arrangementer i Allerslev Præstegård og Jungshoved Rejsestald. Det koster 5 kr. at benytte kirkebilen, der kører fra begge sogne og fra Præstø. Man skal tilmelde sig dagen før inden kl. 12 hos Dan Taxi, Vordingborg, 70 25 25 25 eller 88 70 06 40.

Praktiske oplysninger

Fødsel: Jordmoderen sender automatisk besked om en fødsel til sognepræsten, som registrerer fødslen og moderen får besked i sin e-Boks. Er moderen gift, registreres manden samtidig som faderen. Er forældrene ikke gift, skal faderen via borger.dk afgive en omsorgs- og ansvarserklæring. Den skal sendes til sognepræsten på en af tre måder: Digitalt udfyldt via MitID på borger.dk senest 28 dage efter fødslen. På papirblanket senest 28 dage efter fødslen. Blanketten kan printes ud på borger.dk Efter afgørelse fra Familierethuset, som er godkendt før barnets fødsel

Dåb / navngivning: Et barn skal have et navn senest 6 måneder efter fødslen enten ved dåb i kirken eller ved navngivning. Ønsker man barnet døbt, henvender man sig til den præst i hvis sogn, man ønsker sit barn døbt. Ved en dåb skal der være en gudmor eller gudfar samt mindst to faddere. Forældrene må gerne være skrevet op som faddere. Ønsker man ikke sit barn navngivet ved dåb, skal man via borger.dk indtaste det ønskede fulde navn for sit barn. Herefter indføres navnet i kirkebog og folkeregister, og man får besked i sin e-Boks.

Dåbsattest:

Kan rekvireres hos den nærmeste sognepræst eller kordegnkontor uanset hvor man er døbt.

Dødsfald:

Besked om dødsfald retter man til sognepræsten, eventuelt via en bedemand. Bisættelse eller begravelse aftaler man med sognepræsten. Ønskes afdødes aske spredt over åbent hav, er reglen, at dette kun kan imødekommes, når der foreligger en underskrevet erklæring fra afdøde eller en tro-og loveerklæring fra nærmeste pårørende

Derudover henvises der til kirkens hjemmeside <https://www.jungshovedkirke.dk>

Dåb

Konfirmation

Bryllup

Begravelse

Kunst i Rejsestalden

Jungshoved kirke har købt et maleri "Transformation" af Sonja Lucien, som bor i Stavreby.

Vi har bedt hende fortælle lidt om billedet og dets tilblivelse:

Sonja Lucien fortæller: Jeg blev kontaktet af musikforlaget Edition Svitzer i begyndelsen af 2023, som bad mig om at skabe tre store malerier inspireret af nykomponeret operamusik af den ukrainske komponist Oleg Polyanskiy. Malerierne skulle bruges til musikvideoer, som senere blev filmet i den gamle sukkerfabrik i Stege.

Et af disse malerier var "Transformation". Jeg lyttede til musikken og satte en intention i mit sind, da jeg startede på lærredet: Fred i Ukraine, fred i Rusland, fred i verden!

Jeg ser mig selv som en formidler af visioner mellem himlen og jorden, et medium, der bringer fortællinger ud i den ydre verden.

Jeg begynder altid abstrakt og uden et forudbestemt visuelt motiv; min hjerne slukes, og en emotionel tilstand tager over. Jeg ved, at billedet vil manifestere sig helt af sig selv. Efter noget tid begynder personer, dyr og landskaber at dukke op, og jeg maler dem, som de viser sig. Under maleprocessen kan jeg ind imellem få nogle tanker om indholdet, men først når det er færdigt, går jeg i dybden med, hvad det egentlige budskab er. Dette kan føre mig på rejser ind i verdener og fortællinger, som er nye for mig.

Jeg ser mig selv som en formidler af visioner mellem himlen og jorden, et medium, der bringer fortællinger ud i den ydre verden.

Min kunst udspringer af en dyb forbindelse til det skabende og det guddommelige; jeg søger altid at formidle en følelse af harmoni og dybde gennem mine værker.

Det er en fordybelse, hvor min intuition guider mig gennem hvert penselstrøg. Der ved udtrykker jeg ikke kun mine egne følelser og oplevelser, men åbner op for beskuerens egne fortolkninger og refleksioner.

Hvert maleri er en ny vision, der udfolder sig for mig og for dem, der ser det. Mine billeder er en invitation til at fordybe sig, reflektere og lade sig rive med af de skiftende former, farver og stemninger, der opstår på lærredet. Mit ønske er at formidle en stemning af fred, fordybelse og forbindelse med noget større end os selv.

I "Transformation" ses et guddommeligt væsen med et sværd, der skærer igennem det unødvendige for at åbne op for nye muligheder. Dybt nede i vandet anes en uidentificerbar figur, som symboliserer vores underbevidsthed - de komplekse indre kampe, vi kæmper med.

En lyslilla engel guider os mod klarhed og opmuntrer os til at lytte til vores indre sandhed. Den repræsenterer forbindelsen mellem krop og sjæl, hvor kærlighed, medfølelse, nåde og muligheder for åndelig udvikling kan udfolde sig.

Fuglen og fiskene kæmper for overlevelse i en forurenede verden; en påmindelse om, at vi alle er forbundne, og kun vi kan standse ødelæggelser.

Kvinden, som kaster æg ud i vandet, er håbet; håbet som vi bærer med os fra fødsel til død. Det er uden omkostninger, og dets overflod er kun begrænset af vores eget sind.

Det er gennem kunsten, at vi kan udforske de dybeste lag af vores væren og skabe forbindelser til det guddommelige. Maleriet inviterer os til at fordybe os i vores egne refleksioner og søge indre transformation.

Samtidig minder det os om vigtigheden af at pleje vores forbindelse til naturen og alle skabninger, da vores handlinger har konsekvenser, der rækker ud over vores umiddelbare forståelse. Med venlig hilsen Sonja Lucien

www.sonjalucienarts.com

Naturprojektet ved Jungshoved kirke

Vi er nu godt i gang med at omdanne kirkejorden fra konventionelt dyrket land-

brugsjord til vild natur. Entreprenøren har rensset de tre vandhuller, så de kommende køer har vand at drikke, og tagrørene på strandengene er blevet slået, så køerne kan spise de nye spirer. Der er også blevet ryddet vegetation ved præstegården, så man kan gå fra gadekæret ned

til vandet. Nu venter vi spændt på at se, hvad det var vi såede den dejlige dag i september, hvor projektet blev skudt i gang.

Det næste vi skal i gang med er indhegningen og forhandling med en koholder. Vi har af Slots- og Kulturstyrelsen fået at vide, hvor hegnet må være ved Slotsbanken. Vi har desuden fået tilladelse til at opsætte to bænke forskellige steder på Slotsbanken og reparere den spang, som er i stykker. Ifølge tidsplanen skal køerne udsættes i maj, under forudsætning af, at der er nok at spise til dem.

Naturområdet og slotsbanken kommer til at opleves som et sammenhængende rekreativt område, og en del af projektet er at optimere den kulturhistoriske formidling af dette enestående sted; middelalderen, landskabet og sammenhængen mellem kirken og det slot der var engang.

Vores grønne projekt har givet genlyd blandt andre menighedsråd, som henvender sig for at få råd og vejledning til at gøre noget lignende. På stiftsdagen i marts, hvor alle 312 sogne i stiftet deltager, er vi også blevet indstillet af provsten til at fortælle om projektet via en professionelt optaget video.

Med skabelsen af denne oase taler kirken imod den omsiggribende klimaangst, og tænder et håb. Kirsten Thomsen

Gudstjenester marts-juni

Dato	Søndag	Jungshoved	Allerslev
9. marts	1. søndag i fasten	10.30	Ingen
16. marts	2. søndag i fasten	9.00	10.30
23. marts	3. søndag i fasten	Ingen	9.00
30. marts	Midfaste	10.30	Ingen
6. april	Maria Bebudelse	9:00 Jesper Larsen Svendsen	Ingen
13. april	Palmesøndag	Ingen Sangaften kl. 19.00	10.30
17. april	Skærtorsdag	Ingen	10.30
18. april	Langfredag	10.30	9.00
20. april	Påskedag	9.00	10.30
21. april	2. påskedag	10.30 Børnegudstjeneste	Ingen
27. april	1. s. e. påske	Ingen	Ingen
3. maj	lørdag	12.00 Konfirmation	
4. maj	2. s. e. påske	ingen	Ingen
11. maj	3. s. e. påske	Ingen	10.30 Konfirmation
18. maj	4. s. e. påske	10.30	9.00
25. maj	5. s. e. påske	10.30	Ingen
29. maj	Kr. Himmelfart	Ingen	9.00
juni	6. s. e. påske	Ingen	10.30
8. juni	Pinsedag	10.30	9.00
9. juni	2. Pinsedag	Ingen	Ingen
15. juni	Trinitatis	Kirkevandring fra Al- lerslev til Jungshoved kl. 9.00	Kirkevandring fra Allerslev til Jungs- hoved kl. 9.00
22. juni	1. s. e. trinitatis	9.00	10.30

Sognepræst Torben Møllenbach har friweekend
5.-6. april og ferie uge 27-29

Jungshoved kalender: Marts-Juni

Ti	18.mar.	14.00 Jungshoved skole. Pensionistforeningen. Demonstration af elcykler. S. 22
To	20.mar.	19.00 Jungshoved skole. Generalforsamling Jungshoved Lokalforum. S. 8.
To	20.mar.	18.00-21.00 Rejsestalden. Filmaften. S. 65
O n	26.mar.	13.00 Travetur. Mødested Infoskabet Roneklint. S. 6.
To	27.mar.	18.00 Jungshoved skole. Spiseklub. Tilmelding tlf. 22215525.
Fr	28.mar.	18.00 Jungshoved skole. Generalforsamling. Amatørfiskerforeningen. S. 23.
Sø	6.apr.	10.00-12.00 Jungshoved skole. Affaldsindsamling. S.7.
M a	7.apr.	19.00 Forsamlingshuset. Pensionistforeningens bankospil. S.22
O n	9.apr.	13.00 Travetur. Mødested Bønsvigvej 31. S. 6.
To	10.apr.	19.00-21.00 Rejsestalden. Foredrag v. Rune Bosse. S. 63 og 66
Lø	12.apr.	10.00-14.00 Jungshoved skole. Åbent hus. S. 19.
Sø	13.apr.	19.00-21.00 Jungshoved kirke. Sangaften. S. 67
M a	21.apr.	10.30 Jungshoved kirke. Påskearrangement for Jungshoveds Børn. S. 68.
Ti	29.apr.	16.00 Forsamlingshuset. Generalforsamling Pensionistforeningen,
M a	5.maj	9.00-13.00 Jungshoved skole. Arbejdsdag. S. 19.
Sø	11.maj	15.00 Jungshoved kirke. Koncert med det irske band Tradish. S. 70
O n	21.maj	19.00 Jungshoved kirke. Koncert med kirkens mandskor. S. 68
To	29.maj	8.00-16.00 Stavreby havn. Hornfiskerkonkurrence. S. 23.
Lø	14.juni	10.00-14.00 Stavreby havn. Havdens dag. S. 23
Sø	23.juni	20.00Jungshoved kirke, Gudstjeneste & 21.30 Skt. Hans bål på engen. S. 64

